

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 25.10.2024
COM(2024) 493 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

**ÅRSRAPPORT 2023
OM TILLÄMPNINGEN AV SUBSIDIARITETS- OCH
PROPORTIONALITETSPRINCIPERNA OCH OM FÖRBINDELSERNA MED DE
NATIONELLA PARLAMENTEN**

ÅRSRAPPORT 2023

OM TILLÄMPNINGEN AV SUBSIDIARITETS- OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPERNA OCH OM FÖRBINDELSERNA MED DE NATIONELLA PARLAMENTEN

1. INLEDNING

Detta är den 31:a rapporten om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, som läggs fram enligt artikel 9 i protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (protokoll nr 2) till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Sedan 2018 har rapporten också berört kommissionens förbindelser med de nationella parlamenten, som är viktiga för tillämpningen av dessa principer.

Under 2023 ökade de nationella parlamentens deltagande i den politiska dialogen med kommissionen, med totalt 402 yttranden (över 10 % mer än 2022). Hur de nationella parlamenten uttryckte sina olika ståndpunkter på EU-nivå förändrades också i flera intressanta avseenden. Detta visar hur flexibel den politiska dialogen med kommissionen är. Vissa kamrar genomförde också interna reformer för att bättre kunna göra sina röster hörda på EU-nivå.

År 2023 var det sista hela året av kommissionens mandatperiod och ett år då kommissionen inriktade sig på att genomföra sina åtaganden enligt 2019 års politiska riktlinjer före 2024 års val till Europaparlamentet. Följaktligen fortsatte också de nationella parlamenten att inrikta sig på kommissionens viktigaste prioriteringar, särskilt den europeiska gröna given, en ny satsning på demokrati i Europa och främjande av vår europeiska livsstil.

Den besvärliga geopolitiska och ekonomiska situationen, särskilt Rysslands fortsatta anfallskrig mot Ukraina och den pågående krisen i Mellanöstern samt deras effekter, behandlades också i hög grad, bland annat i interparlamentariska möten som Cosac¹. Kommissionen har under 2023 fullt ut uppmärksammat hur dess förslag tar hänsyn till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna enligt agendan för bättre lagstiftning samt ökat sitt fokus på att förenkla reglerna och minska byråkratin för allmänheten och företagen.

2. INSTITUTIONERNAS TILLÄMPNING AV SUBSIDIARITETS- OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPERNA

2.1 KOMMISSIONEN

Genomförande av åtagandena om bättre lagstiftning och finjustering av verktygslådan

Kommissionens övergripande system för bättre lagstiftning, som ges högsta betyg av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling², baseras på de riktlinjer och den verktygslåda som antogs 2021³ efter 2021 års meddelande om bättre lagstiftning⁴. Sedan dess har kommissionen kopplat ett system för subsidiaritetsbedömning till alla politiskt känsliga och viktiga förslag som åtföljs av en konsekvensbedömning. I juli 2023 uppdaterade kommissionen flera delar av sin verktygslåda ytterligare⁵. Uppdateringen rörde bland annat införandet av en ny

¹ Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament.

² [OECD Regulatory Policy Outlook 2021 | en | OECD](#) (inte översatt till svenska).

³ [Bättre lagstiftning: riktlinjer och verktyg \(europa.eu\)](#).

⁴ COM(2021) 219 final.

⁵ Ändringarna rörde verktyg nr 3 (nämnden för lagstiftningskontroll) – återspeglar förändringarna i nämndens sammansättning, verktyg nr 11 (format för konsekvensbedömningsrapporten) – som påverkar det sätt på vilket informationen om principen ”en in och en ut” presenteras, och infogandet av ett tillägg om konkurrenskraftskontroll. Se [Better Regulation Toolbox \(inte översatt till svenska\) – juli 2023 \(europa.eu\)](#).

konkurrenskraftskontroll som en obligatorisk bilaga till kommissionens konsekvensbedömningar, vilket tillkännagavs i kommissionens meddelanden om EU:s långsiktiga konkurrenskraft och om lättnader för små och medelstora företag (stödpaketet för små och medelstora företag)⁶. Liksom under 2022 uppnådde kommissionen ett positivt resultat när det gäller genomförandet av principen ”en in och en ut”, som fungerar som ett slags kostnadslättnad för nya förslag. Kommissionen vidtog också åtgärder för att minska bördan till följd av rapporteringskraven med 25 %⁷ utan att undergräva de politiska målen.

Kommissionen fortsatte att systematiskt tillämpa subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna på sina lagstiftningsförslag, och lade större fokus på territoriella konsekvensbedömningar och landsbygdssäkring⁸, som den hade stärkt respektive infört 2022. Alla konsekvensbedömningar från 2023 inbegrep därför en omfattande granskning för att identifiera betydande asymmetriska effekter av kommissionens lagstiftningsförslag på bestämda EU-territorier (t.ex. gränsöverskridande områden, landsbygdsområden, öområden, bergsområden, yttersta randområden och glesbefolkade områden). Denna granskningsmetod visar i en trestegsprocess⁹ om det finns oproportionerliga territoriella konsekvenser som föranleder en territoriell konsekvensbedömning.

Bidrag till förenkling och bördeminskning via Fit for Future-plattformen

Under 2023 antog plattformen Fit for Future¹⁰ – en expertgrupp på hög nivå som hjälper kommissionen att förenkla EU-lagstiftningen och minska onödiga regelbördor – åtta yttranden¹¹. Dessa rörde ett brett spektrum av frågor, till exempel offentlig upphandling, yrkesmässig rörlighet, programmet för ett digitalt Europa, hur förordningen om europeisk standardisering fungerar, den allmänna dataskyddsförordningen och tre övergripande frågor som fokuserade på ett framtidssäkert regelverk, tillämpningen av testet för små och medelstora företag (som bedömer förslagets effekter på dessa företag) och enheter inom den sociala ekonomin. Många av yttrandena

⁶ COM(2023) 168 final och COM(2023) 535 final.

⁷ Den kommande årliga undersökningen av bördorna 2023 kommer att ge en översikt över de olika arbetsområdena för att minska byråkratin. Den kommer att göras tillgänglig på webbsidan [Årliga undersökningen av bördorna – Europeiska kommissionen \(europa.eu\)](#).

⁸ Landsbygdssäkring innebär att politiken ses över ur ett landsbygdsperspektiv (se meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén av den 30 juni 2021, *En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden – för starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040* (COM(2021) 345 final). Landsbygdssäkring innebär därför att man beaktar de faktiska och möjliga, direkta och indirekta effekterna på sysselsättning och tillväxt i landsbygdsområden samt utvecklingsplaner, social välfärd och miljö kvalitet i landsbygdsområden och landsbygdssamhällen. Om en EU-insats förväntas få stora negativa effekter på dessa områden och samhällen kan man behöva anpassas dess utformning och genomförande till det specifika sammanhanget.

⁹ Kommissionen undersöker risken för territoriella konsekvenser för vissa specifika typer av regioner/områden med hjälp av undersökande frågor (verktyg nr 18: kartläggning av konsekvenser). Vid behov görs en nödvändighetskontroll online av behovet av en territoriell konsekvensbedömning (verktyg nr 34: territoriella konsekvenser) för att bedöma om en territoriell konsekvensbedömning är tillräddig. När risken för territoriella konsekvenser bedöms vara betydande ger en territoriell konsekvensbedömning en inblick i troliga effektmönster i EU och hjälper till att upptäcka drivkrafter och potentiella anpassningsmöjligheter för att säkerställa att politikens effekter blir mer jämnt fördelade. Se [Better Regulation Toolbox – juli 2023 – FINAL.pdf \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Plattformen Fit for Future utnyttjar sakkunskap och erfarenheter från nationella, regionala och lokala förvaltningsnivåer och berörda parter. Den består av två grupper: myndighetsgruppen (företrädare för nationella, regionala och lokala myndigheter i alla EU-medlemsstater och Europeiska regionkommittén) och intressentgruppen (experter på bättre lagstiftning som företräder näringslivet och icke-statliga organisationer samt Europeiska ekonomiska och sociala kommittén). Se https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_sv.

¹¹ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f/adopted-opinions_sv#adopted-opinions--2023.

innehöll idéer om förenkling och bördeminskning som skulle kunna leda till förbättringar på lokal och regional nivå och göra det lättare att följa vissa regler¹².

Europeiska regionkommitténs RegHub-nätverk¹³ bidrog till flera av Fit for Future-plattformens yttranden. RegHub genomförde till exempel samråd om programmet för ett digitalt Europa och om offentlig upphandling. Den återkoppling och erfarenhet som samlades in hjälpte att bättre förstå de problem som lokala och regionala samhällen står inför vid genomförandet av EU:s politik och lagstiftning på fältet. RegHub-nätverket bidrog också till plattformens årliga arbetsprogram för 2024 genom att föreslå frågor av särskilt intresse för den lokala och regionala nivån, t.ex. Europeiska socialfonden+ och Europeiska regionala utvecklingsfonden.

Konsekvensbedömningar

Kommissionen analyserar förenligheten med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i alla konsekvensbedömningar av politik- och lagstiftningsförslag. Dessa bedömningar är föremål för en oberoende kvalitetskontroll av nämnden för lagstiftningskontroll¹⁴, som granskade 50 konsekvensbedömningar under 2023. I årsrapporten för 2023¹⁵ noterade nämnden med glädje att utkastet till konsekvensbedömningar i högre grad uppfyller de nya åtagandena om bättre lagstiftning och drog slutsatsen att subsidiaritet och europeiskt mervärde var bland de starkaste kvalitetskomponenterna i utkastet till konsekvensbedömningar. Detta visar att kommissionen fokuserar på att respektera subsidiaritetsprincipen i sina förslag.

Vid bedömningen av förenligheten med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna är alla gränsöverskridande aspekter av särskild betydelse – vilket till exempel framhålls i konsekvensbedömningen till förslaget om redovisning av växthusgasutsläpp från transporttjänster¹⁶. Syftet med detta förslag är att införa en gemensam EU-ram för att redovisa sådana utsläpp, vilket har ett inneboende och starkt europeiskt mervärde eftersom det för närvarande inte finns något metodmässigt ramverk för hela EU. Detta innebär att berörda parter inom transportsektorn för närvarande väljer mellan olika standarder, metoder, beräkningsverktyg och utsläppsstandardvärden för att kvantifiera sina utsläpp. Den starka gränsöverskridande dimensionen i EU:s transportsektor innebär att subsidiaritetsprincipen är en starkt vägande faktor. Det skulle vara kontraproduktivt att fortsätta använda de nuvarande olika nationella strategierna

¹² I yttrandet om [enheter inom den sociala ekonomin](#) betonades det exempelvis att ökad medvetenhet om reglerna för statligt stöd som kan stödja företag inom den sociala ekonomin i hög grad skulle kunna bidra till att bevara deras konkurrenskraft. I yttrandet om att säkerställa ett [framtidssäkert regelverk](#) för den inre marknaden efterlystes EU-omfattande standardisering och interoperabilitet för att underlätta gränsöverskridande transaktioner och minska de administrativa bördorna, samtidigt som efterlevnaden stärks och marknadstillträdet för företag av alla storlekar förbättras. Yttrandet om [offentlig upphandling](#) innehöll förslag som syftar till att förenkla EU-lagstiftningen på detta område och uppmuntra upphandling för innovation. I yttrandet noterades det att lokala och regionala myndigheter är försiktiga i sin inställning till nya möjligheter, särskilt på grund av bristande erfarenhet av dem. I yttrandet om [tillämpningen av testet för små och medelstora företag](#) uppmanades kommissionen att ytterligare betona dessa företags perspektiv i konsekvensbedömningar, efterhandsutvärderingar och kontroller av ändamålsenligheten i EU-lagstiftningen för att bedöma om företagens skyldigheter (t.ex. rapporteringsskyldigheter) fortfarande är nödvändiga eller lämpliga. Det pekade på den tekniska utvecklingen eller nya metoder som kan göra det möjligt att förenkla eller minska skyldigheter eller förfaranden, samtidigt som befintliga skyddsstandarder bibehålls och effektivt tillämpas. I yttrandet om [programmet för ett digitalt Europa](#) efterlystes främjande av frivilliga riktmärkningsverktyg (t.ex. verktyget för bedömning av lokal och regional digital mognad, Lordimas) i ansökningar om programfinansiering.

¹³ RegHub är ett nätverk av lokala och regionala myndigheter som har som mål att samla in erfarenheter från genomförandet av EU-politiken via samråd med aktörer på lokal nivå: <https://portal.cor.europa.eu/reghub/Pages/default.aspx>. Ytterligare information om RegHub-nätverkets arbete finns i avsnitt 2.4.

¹⁴ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_sv.

¹⁵ Rapporten för 2023 offentliggjordes i maj 2024 och finns tillgänglig på https://commission.europa.eu/publications/regulatory-scrutiny-board-annual-report-2023_sv.

¹⁶ COM(2023) 441 final.

och det skulle också försvåra jämförelsen av växthusgasutsläpp, skapa förutsättningar för grönmalning och ge användarna fel hållbarhetsincitament.

Ett annat exempel är arbetsmarknadsstatistik¹⁷ som syftar till att ge en fullständig och jämförbar översikt över arbetsmarknadsstatistiken på EU-nivå för att tillgodose behoven hos flera användare, i syfte att underlätta forskning och beslutsfattande på alla nivåer i EU samt informera allmänheten. Utan en EU-ram skulle medlemsstaterna inte uppnå samma resultat när det gäller uppgifter och harmoniserade metoder och resultatens jämförbarhet och samstämmighet.

Utvärderingar och kontroller av ändamålsenligheten

Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna är även avgörande inslag i de utvärderingar och kontroller av ändamålsenligheten som bedömer om åtgärder på EU-nivå har gett de förväntade resultaten när det gäller effektivitet, ändamålsenlighet, relevans och europeiskt mervärde. Utvärderingarna bidrar också till att bedöma om EU:s åtgärder fortfarande är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under 2023 granskade nämnden för lagstiftningskontroll åtta större utvärderingar. Vid utvärderingen av det europeiska nätverket för marina observationer och datainsamling¹⁸ (ett EU-finansierat initiativ) byggde exempelvis subsidiaritetsargumentet på att sammanställningen av data och kunskap över havsområden eller på EU-nivå är av gränsöverskridande karaktär. Enligt utvärderingen är EU bäst lämpat att styra och finansiera insamling av data på EU-nivå, tillgång till data och dataprodukter samt tjänster av intresse för EU:s hav. Det europeiska nätverket för marina observationer och datainsamling sammanför en tidigare splittrad grupp dataleverantörer, vilket skapar ett tydligare mervärde än en nationell, regional eller lokal lösning.

2.2 EUROPAPARLAMENTET¹⁹

Under 2023 mottog Europaparlamentet 294 inlagor från nationella parlament enligt protokoll nr 2. Av dessa inlagor var 22 motiverade yttranden²⁰ och 272 var andra inlagor (som inte avsåg förenligheten med subsidiaritetsprincipen). Som jämförelse tog Europaparlamentet under 2022 emot 249 inlagor, varav 34 var motiverade yttranden.

När Europaparlamentet tar emot inlagor från de nationella parlamenten översänds de till det eller de berörda utskotten i enlighet med Europaparlamentets arbetsordning²¹.

Gilles Lebreton (FR–ID) och Karen Melchior (DK–Renew) var ständiga föredragande för subsidiaritet i utskottet för rättsliga frågor (JURI) under första respektive andra halvåret 2023.

¹⁷ SWD(2023) 265 final med konsekvensbedömningen till förslaget COM(2023) 459 final.

¹⁸ SWD(2023) 281 final.

¹⁹ Avsnitt 2.2–2.4 i denna rapport bygger på bidrag från respektive EU-institutioner och EU-organ.

²⁰ Även om detta inte är relevant för 2023 räknar Europaparlamentet och kommissionen motiverade yttranden på olika sätt. För statistiska ändamål räknar kommissionen ett motiverat yttrande som rör fler än ett kommissionsförslag som ett enda motiverat yttrande. För fastställandet av huruvida tröskeln för gult eller orange kort har uppnåtts för ett kommissionsförslag räknas ett sådant yttrande som ett motiverat yttrande för vart och ett av de förslag som avses. Europaparlamentet räknar däremot lika många motiverade yttranden som berörda förslag. Tröskelvärdena fastställs i artikel 7 i protokoll nr 2.

²¹ I enlighet med artikel 43 ska, om ett nationellt parlament lämnar ett motiverat yttrande till Europaparlamentets talman, detta yttrande hänvisas till det utskott som är ansvarigt för ärendet och för kännedom vidarebefordras till utskottet för rättsliga frågor (JURI), som ansvarar för respekten för subsidiaritetsprincipen.

Dessutom bidrog vissa av Europaparlamentets utskott till de 39:e²² och 40:e²³ halvårsrapporterna från Cosac²⁴ under 2023 om utvecklingen av EU:s förfaranden och praxis avseende parlamentarisk granskning. Den 39:e halvårsrapporten – som handlar om 55 %-paketets klimatlagstiftning, parlamentets roll i påskyndade beslutsprocesser som svar på kriser och bästa praxis för informationsutbyte mellan parlamenten, inklusive användningen av IPEX²⁵ – mottog bidrag från åtta utskott. Den 40:e halvårsrapporten – om parlamentets funktion när det gäller öppet strategiskt oberoende, politik för förnybar energi och Rysslands invasion av Ukraina – mottog bidrag från nio utskott.

I november 2023 antog Europaparlamentet två resolutioner om nationella parlament och subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna:

- I sin första resolution om förslag till ändringar av fördragen²⁶ föreslog Europaparlamentet att den subsidiaritetsprövning som görs av Europeiska unionens domstol ska stärkas. Europaparlamentet begärde också att synpunkter från regionala parlament med lagstiftningsbefogenheter ska beaktas i de nationella parlamentens motiverade yttranden över lagstiftningsförslag och föreslog att tidsfristen för förfaranden med ”gult kort” förlängs till tolv veckor och att det införs en mekanism med ett ”grönt kort” för lagstiftningsförslag från nationella eller regionala parlament med lagstiftningsbefogenheter i syfte att göra unionsrätten mer lyhörd för lokala behov.
- I sin andra resolution om unionsrättens ändamålsenlighet samt subsidiaritet och proportionalitet²⁷ upprepade Europaparlamentet hur viktiga de nationella parlamenten är i subsidiaritetsprövningen som subsidiaritetsprincipens naturliga väktare med rätt att övervaka den genom systemet för kontroll av subsidiariteten.

I januari 2024 antog Europaparlamentet också ett initiativbetänkande om genomförandet av fördragets bestämmelser om nationella parlament²⁸. Detta betänkande hade utarbetats av utskottet för konstitutionella frågor (AFCO) 2023. Det betonade att de nationella parlamentens aktiva deltagande i EU-frågor och ökade kontroll av de nationella regeringarna är avgörande för att säkerställa demokratisk ansvarsskyldighet och legitimitet i EU:s institutionella system. Det påminns också om att denna kontroll kan underlättas genom ökad transparens i rådet, och genom att handlingar från andra EU-institutioner tillgängliggörs blir det dessutom möjligt för de nationella parlamenten att utöva en ordentlig kontroll.

Europaparlamentets utredningstjänst²⁹ har fortsatt att hjälpa Europaparlamentets ledamöter och utskott genom att analysera alla politikområden och ta hänsyn till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i arbetet via många olika produkter och tjänster. Under 2023 gjordes

²² <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a8881d935701881eeb09e40005/39th%20Bi-annual%20Report%20of%20COSAC.pdf>.

²³ <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a88bcc3697018bcd41d910010/3%20-%2040th%20Bi-annual%20Report%20of%20COSAC.pdf>.

²⁴ Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament. Europaparlamentet är medlem.

²⁵ <https://www.ipex.eu>.

²⁶ Europaparlamentets resolution av den 22 november 2023 om Europaparlamentets förslag till ändringar av fördragen (2022/2051(INL)) (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0427_SV.html); föredragande: Guy Verhofstadt (BE–Renew), Sven Simon (DE–PPE), Gabriele Bischoff (DE–S&D), Daniel Freund (DE–Verts/ALE) och Helmut Scholz (DE–GUE).

²⁷ Europaparlamentets resolution av den 23 november 2023 om unionsrättens ändamålsenlighet samt subsidiaritet och proportionalitet – rapporten om bättre lagstiftning avseende 2020, 2021 och 2022 (2023/2079(INI)) (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0442_SV.html); föredragande: Catharina Rinzema (NL–Renew).

²⁸ Europaparlamentets resolution av den 17 januari 2024 om genomförandet av fördragets bestämmelser om nationella parlament (2023/2084(INI)), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0023_SV.html; föredragande: Paulo Rangel (PT–PPE).

²⁹ [Europaparlamentets utredningstjänst \(europa.eu\)](https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0023_SV.html).

41 inledande utvärderingar och en detaljerad utvärdering av kommissionens konsekvensbedömningar samt en alternativ konsekvensbedömning³⁰ och en kompletterande konsekvensbedömning³¹. I efterhand offentliggjorde den också sju bedömningar av genomförandet på EU-nivå, 22 utvärderingar av genomförandet, två rapporter om det praktiska genomförandet (inklusive en publikation som granskar kommissionens årliga arbetsprogram), två detaljerade rullande checklistor och fyra andra studier. När det gäller europeiskt mervärde kom det också tre rapporter om kostnaden för uteblivna EU-åtgärder, tre bedömningar av europeiskt mervärde samt fyra andra publikationer i närliggande frågor.

2.3 EUROPEISKA UNIONENS RÅD

Under 2023 fortsatte Europeiska unionens råd (rådet) och dess berörda arbetsgrupper att övervaka att de slutsatser om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna som rådet och Europeiska rådet antagit under tidigare år genomfördes på ett ändamålsenligt sätt (särskilt de som redan nämnts i den tidigare upplagan av denna årsrapport). Det handlade bland annat om Europeiska rådets slutsatser om det fortsatta fullgörandet av EU:s agenda för den inre marknaden³², rådets slutsatser om bättre lagstiftning – konkurrenskraft och hållbar tillväxt för alla³³, rådets slutsatser om regulatoriska sandlådor och experimentklausuler som verktyg för ett innovationsvänligt, framtidssäkrat och motståndskraftigt regelverk som hanterar omvälvande utmaningar i en digital tidsålder³⁴ och rådets slutsatser om datateknik för att förbättra bättre lagstiftning³⁵.

Vid flera tillfällen under 2023 tog Europeiska rådet också upp frågorna om förenkling av lagstiftningen och sätt att minska regelbördan för medlemsstaterna, särskilt när det gäller konkurrenskraft, den inre marknaden och ekonomin. I detta avseende uppmanade Europeiska rådet kommissionen och medlemsstaterna att ytterligare förbättra ramvillkoren för investeringar så att konkurrenskraften gynnas. Europeiska rådet uppmanade dessutom alla berörda institutioner att fortsätta arbetet med att förenkla lagstiftningen och minska den onödiga administrativa bördan, inbegripet rapporteringskrav, särskilt för små och medelstora företag och nystartade företag³⁶.

Under 2023 översände rådet ett lagstiftningsförslag med ursprung i Europeiska unionens domstol till de nationella parlamenten³⁷. Det skickade också ut två nationella parlaments yttranden om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna på detta lagstiftningsförslag till medlemsstaterna och vidarebefordrade dem även till Europeiska unionens domstol.

Utöver sina skyldigheter enligt fördraget håller rådet medlemsstaterna informerade om de nationella parlamentens yttranden över kommissionens lagstiftningsförslag. Under 2023 distribuerade rådets generalsekretariat 20 motiverade yttranden, som tagits emot enligt protokoll nr 2, och 291 yttranden som avgetts inom ramen för den politiska dialogen³⁸.

³⁰ Alternativ konsekvensbedömning: förslag till förordning om hantering av instrumentaliseringssituationer på migrations- och asylområdet, oktober 2023, PE 753.156.

³¹ Kompletterande konsekvensbedömning av förslaget till förordning om fastställande av regler för att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn, april 2023, PE 740.248.

³² EUCO 17/18, punkterna II/2 och IV/15, EUCO 13/20, punkt II/4, och när det gäller genomförandet, rådets dokument ST 11654/21.

³³ Rådets dokument ST 6232/20, punkterna 2 och 12.

³⁴ Rådets dokument ST 13026/1/20 REV 1, punkterna 3 och 12.

³⁵ EUT C 241, 21.6.2021, s. 13.

³⁶ EUCO 14/23.

³⁷ Rådets dokument ST 15936/22 om domstolens lagstiftningsförslag om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol.

³⁸ Alla yttranden från de nationella parlamenten skickas inte systematiskt till rådets generalsekretariat. Antalet mottagna yttranden kan därför variera mellan institutionerna (se även fotnot 20).

2.4 EUROPEISKA REGIONKOMMITTÉN

Europeiska regionkommittén (ReK) har arbetat med subsidiaritet, proportionalitet och bättre lagstiftning, med utgångspunkt i prioriteringarna för mandatperioden 2020–2025³⁹, och har främjat en kultur av aktiv subsidiaritet genom sina åtgärder.

ReK:s styrgrupp för bättre lagstiftning och aktiv subsidiaritet⁴⁰ har styrt ReK:s olika verktyg för bättre lagstiftning för att säkerställa samstämmighet och synergier mellan dem och främja de lokala och regionala myndigheternas bidrag till bättre EU-lagstiftning under hela dess livscykel från utformning till efterhandsutvärdering. Detta omfattade faserna för tidig identifiering av trender och frågor (genom strategisk framsyn), politisk utveckling (på förhand genom övervakning av subsidiaritet och proportionalitet, territoriella konsekvensbedömningar och landsbygdssäkring), lagstiftningsöversyn (i efterhand med fokus på genomförandet via RegHub-nätverket) och eventuell översyn av politiken (genom ReK:s bidrag till arbetet i plattformen Fit for Future).

ReK strävade efter att utveckla sin framsynskapacitet, integrera framsynen i sitt politiska arbete och identifiera och koppla samman framsynskapacitet i vissa städer och regioner med samma kapacitet i andra städer och regioner, och till EU:s och ReK:s nivå⁴¹. ReK håller gradvis på att bygga upp ett nätverk av regioner och städer med erfarenhet av strategisk framsynthet och stöder utbyte av god praxis och framsynskultur på regional nivå. Några led i detta är ett deltagandebaserat laboratorium för strategisk framsyn för regioner och städer⁴² som samorganiserar med kommissionen, ett pilotprojekt om framsyn⁴³ för ledamöterna i ReK:s arbetsgrupp om den gröna given på lokal nivå i samarbete med kommissionens gemensamma forskningscentrum och inkludering av en framsynsdimension i alla relevanta externt beställda studier. ReK avgav också ett yttrande⁴⁴ om strategisk framsynthet där det betonades att det också är viktigt för lokala och regionala ledare.

ReK antog 53 yttranden och sex resolutioner⁴⁵. Av dessa innehöll mer än hälften⁴⁶ antingen uttryckliga hänvisningar till efterlevnaden av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna eller konkreta rekommendationer för att förbättra efterlevnaden. Dessutom antog ReK med samma mål 2023 års arbetsprogram för subsidiaritetsfrågor⁴⁷, där fem initiativ från kommissionens årliga arbetsprogram 2023 identifierades som övervakningsprioriteringar på grund av deras tydliga politiska intresse för lokala och regionala myndigheter och inverkan på deras befogenheter. Detta var initiativen om frisk mark, avfallsminskning, ekonomisk styrning, hållbara livsmedelssystem

³⁹ Resolution från Europeiska regionkommittén av den 2 juli 2020 – Europeiska regionkommitténs prioriteringar för 2020–2025 – EU närmare medborgarna genom sina byar, städer och regioner, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:52020XR1392>.

⁴⁰ Antje Grotheer (DE–PES), ledamot av ReK och ordförande för Bremens delstatsparlament, efterträdde Karl-Heinz Lambertz (BE–PES) som ordförande för styrgruppen 2024. Mer information om styrgruppen för bättre lagstiftning och aktiv subsidiaritet finns här: <https://cor.europa.eu/en/our-work/Pages/Better-Regulation-and-Active-Subsidiarity.aspx>.

⁴¹ ReK deltog i många aktiviteter om strategisk framsyn som anordnades av EU:s institutioner, främst inom ramen för det europeiska systemet för strategisk och politisk analys (Espas). Kommittén deltog bland annat i huvudredaktionsgruppen för Espas rapport om globala trender 2024, Espas projektgrupp, Espas styrgrupp, Espas nätverk för unga talanger och Espas årliga konferens 2023.

⁴² <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/strategic-foresight-capacity-better-prepare-future.aspx>.

⁴³ <https://cor.europa.eu/en/news/Pages/green-deal-going-local-working-group-strategic-foresight.aspx>.

⁴⁴ CIVEX-VII/022: Strategisk framsyn som ett instrument för EU-styrning och bättre lagstiftning.

⁴⁵ Fullständiga uppgifter finns på [EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu).

⁴⁶ 29 yttranden och fyra resolutioner. I Europeiska regionkommitténs resolution om tillståndet i Europeiska unionens regioner och kommuner 2023 och förslag inför EU:s nästa strategiska agenda 2024–2029 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=OJ:C_202301321) betonades det att ”en optimering av de nuvarande fördragsbestämmelserna aktivt [bör] säkerställa större öppenhet och ansvarsskyldighet i EU:s beslutsprocess, inbegripet ökad tonvikt på subsidiaritet, flernivåstyrelse och ReK:s roll” och att ”[i] detta avseende är en översyn av det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning absolut nödvändig under nästa politiska cykel”.

⁴⁷ <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/Documents/Subsidiarity-Work-Programme/2023.pdf>.

och stödpaketet för små och medelstora företag. ReK avgav yttranden om de flesta av dem⁴⁸. ReK:s nätverk för övervakning av subsidiaritetsprincipen⁴⁹ underlättade också utbytet av synpunkter på efterlevnaden av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna mellan lokala och regionala myndigheter, särskilt tack vare medlemmarna i Regpex⁵⁰.

I februari 2023 antog ReK:s presidium en förnyad strategi för territoriell konsekvensbedömning. ReK ledde tre workshoppar för territoriell konsekvensbedömning under 2023⁵¹. I maj avgav ReK också ett yttrande⁵² som betonade behovet av en systematisk förhandsbedömning av potentiella differentierade territoriella konsekvenser av all ny EU-politik med en territoriell dimension i utformningsfasen. I september presenterade ReK sitt arbete med territoriella konsekvensbedömningar för rådets arbetsgrupp för konkurrenskraft och tillväxt inom ramen för rådets utformning av bättre lagstiftning.

Dessutom utvecklade ReK en metod för landsbygdssäkring för att säkerställa att landsbygdsområdenas särdrag beaktas innan EU-lagstiftning antas. Landsbygdssäkring stod exempelvis i fokus för den första workshoppen för territoriell konsekvensbedömning i frågan om hållbara livsmedelssystem i juni 2023.

ReK fortsatte att tillämpa sina verktyg för bättre lagstiftning i efterhand i samarbete med kommissionen och Europaparlamentet, särskilt genom sitt aktiva deltagande i plattformen Fit for Future med bidrag från dess RegHub-nätverk⁵³. RegHub rådfrågade regionala nav om rapporten *The future of the Green Deal: taking stock and looking ahead* och samlade in de lokala och regionala myndigheternas erfarenheter av genomförandet av den europeiska gröna given. Dessa offentliggjordes i en genomföranderapport⁵⁴ och togs upp i ReK:s årliga rapport om tillståndet i EU:s regioner och kommuner 2023⁵⁵. Regionala nav rådfrågades också om den regionala dimensionen av de strategiska planerna för den gemensamma jordbrukspolitiken. Resultaten av den första fasen av detta samråd samlades in i en genomföranderapport⁵⁶ som låg till grund för ReK:s diskussioner med dess institutionella partner och bidrog till arbetet med halvtidsöversynen av den gemensamma jordbrukspolitiken.

Under 2023 gick kommissionen och ReK tillsammans igenom sitt protokoll om samarbete för att stärka sina institutionella partnerskap och främja ett EU baserat på större deltagande. I det reviderade protokollet⁵⁷, som undertecknades i mars 2024, åtog sig båda parter att gemensamt sträva efter att främja aktiv subsidiaritet och bättre lagstiftning och enades om konkreta åtgärder i detta syfte. Detta samarbete gäller också arbetet med att tillämpa subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna för att säkerställa att de regionala och lokala dimensionerna beaktas.

⁴⁸ ENVE-VII/042 – Markövervakning och markresiliens (lagen om markövervakning), ECON-VII/030 – Reform av EU:s ram för ekonomisk styrning, NAT-VII/033 – Rättslig ram för hållbara livsmedelssystem och ECON-VII/035 – Stödpaketet för små och medelstora företag och regelverket för inkomstbeskattning.

⁴⁹ I nätverket för övervakning av subsidiaritetsprincipen ingår parlament och regeringar i regioner med lagstiftande befogenheter, lokala och regionala myndigheter utan lagstiftande befogenheter och sammanslutningar av lokala myndigheter i EU. Det är också öppet för ReK:s nationella delegationer och för de nationella parlamenten.

⁵⁰ Regpex är en undergrupp till nätverket för övervakning av subsidiaritetsprincipen för regionala parlament med lagstiftningsbefogenheter (<https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>).

⁵¹ Om en drömarstrategi 2.0 i maj, om hållbara livsmedelssystem i juni och om en europeisk plattform för strategisk teknik (STEP) i oktober.

⁵² COTER-VII/026: Inte orsaka skada för sammanhållningen – en övergripande princip som bidrar till sammanhållning som ett övergripande mål och värde för EU.

⁵³ I avsnitt 2.1 finns mer information om ReK:s bidrag till arbetet i Fit for Future-plattformen genom RegHub. <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/green-deal-taking-stock-looking-ahead.pdf>.

⁵⁴ <https://cor.europa.eu/en/engage/brochures/Documents/EU%20Annual%20Report%20on%20the%20State%20of%20Regions%20and%20Cities%202023/4892%20-%202023%20Annual%20Report%20EN.pdf>.

⁵⁶ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/1st-report-regional-dimension-cap-strategic-plans.pdf>.

⁵⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024Y02478>.

2.5 EUROPEISKA UNIONENS DOMSTOL

Under 2023 hänvisade Europeiska unionens domstol till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i sin dom om förordningen om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter⁵⁸. De nationella systemansvariga för överföringssystemen uppmanade tribunalen att undersöka om förordningen gjorde det möjligt för byrån att anta ett beslut i frågor som de nationella tillsynsmyndigheterna hade lämnat in till den och uppgett sig vara överens om. På grundval av den motivering som åtföljer kommissionens förslag till förordning om inrättande av byrån konstaterade tribunalen⁵⁹ att byrån har tilldelats egna beslutsbefogenheter och därför inte är bunden av de nationella tillsynsmyndigheternas ståndpunkt.

Enligt motiveringen skulle byråns befogenheter vara förenliga med subsidiaritetsprincipen, eftersom den skulle ingripa på de områden där splittrat nationellt beslutsfattande i frågor med gränsöverskridande betydelse skulle leda till problem eller inkonsekvenser på den inre marknaden. Enligt motiveringen skulle också byråns befogenheter vara förenliga med proportionalitetsprincipen, eftersom byrån skulle ges ytterligare uppgifter, särskilt i den regionala driften av energisystemet, dock utan att det inkräktade på de nationella tillsynsmyndigheternas centrala roll för energiregleringen. På grundval av motiveringen konstaterade domstolen att unionslagstiftaren tydligt ville att svåra beslut i gränsöverskridande frågor ska kunna fattas enklare och snabbare, genom att stärka byråns befogenhet att fatta enskilda beslut på ett sätt som är förenligt med upprätthållandet av de nationella tillsynsmyndigheternas centrala roll för energiregleringen. Målet har överklagats till domstolen.

3. DE NATIONELLA PARLAMENTENS TILLÄMPNING AV SYSTEMET FÖR SUBSIDIARITETSPRÖVNING

3.1 ÖVERSIKT

Under 2023 mottog kommissionen **22 motiverade yttranden**⁶⁰ från de nationella parlamenten⁶¹. Detta var en tredjedel färre än de 32 som mottogs 2022, i linje med en långsiktig nedåtgående trend i antalet yttranden överlag och särskilt i antalet motiverade yttranden. Den nedåtgående trenden för motiverade yttranden blir ännu tydligare om antalet motiverade yttranden uttrycks som andel av det totala antalet yttranden⁶².

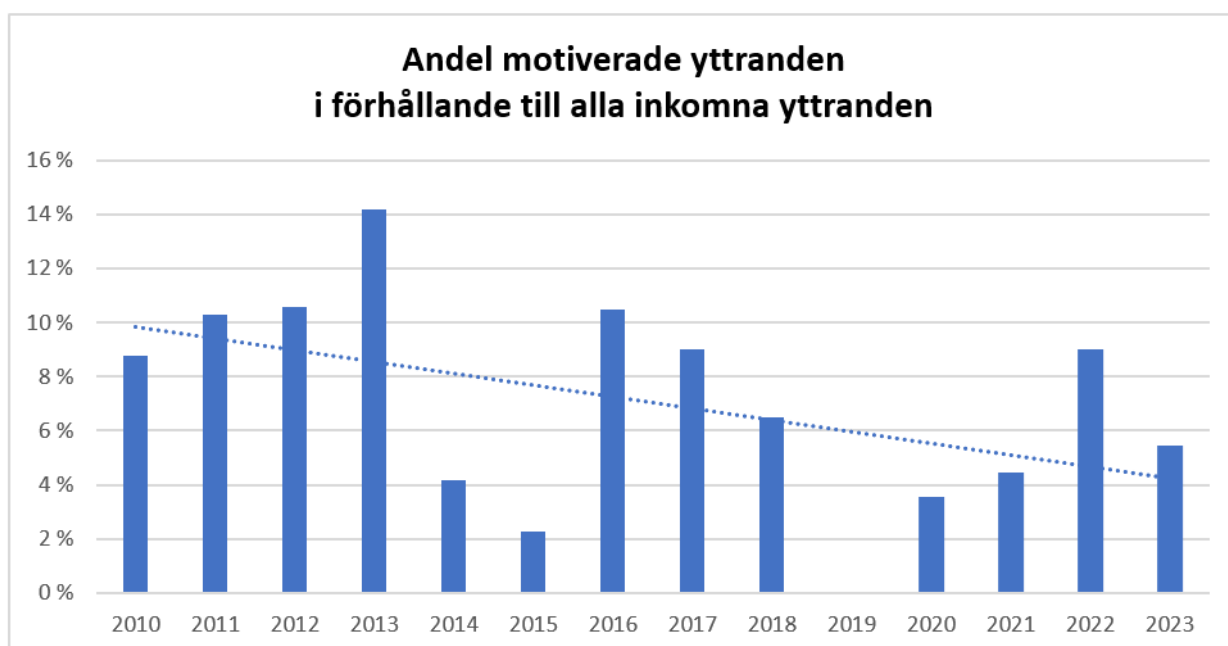
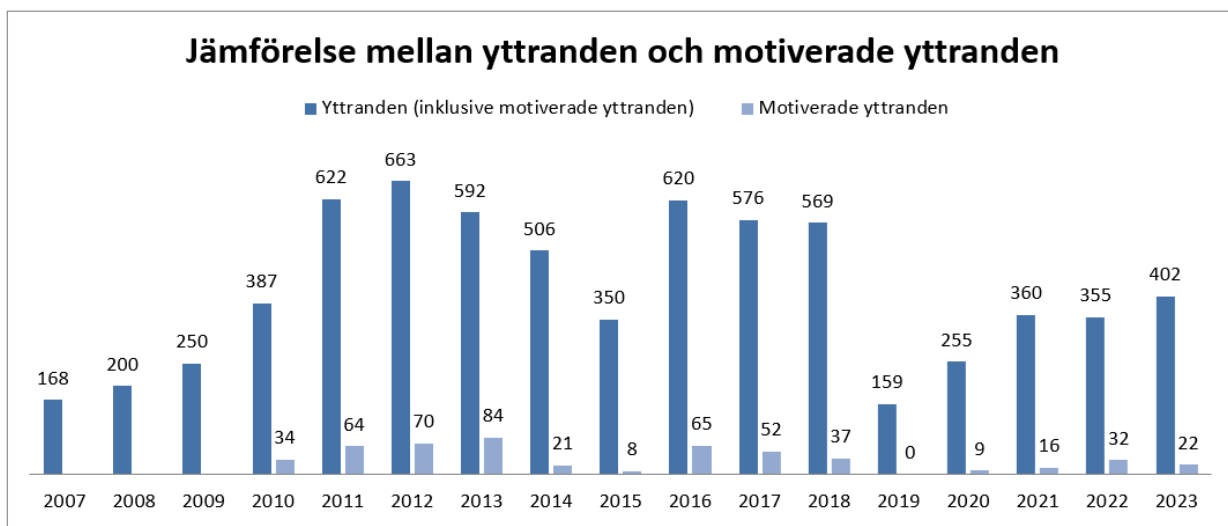
⁵⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (omarbetning).

⁵⁹ Domstolens dom av den 15 februari 2023, Austrian Power Grid m.fl./Acer, T-606/20, ECLI:EU:T:2023, punkterna 45–49 (pågående överklagande: mål C-281/23 P).

⁶⁰ Enligt protokoll nr 2 får varje nationellt parlament eller kammare i ett nationellt parlament inom åtta veckor från den dag då ett utkast till lagstiftningsakt översänds på EU:s officiella språk avge ett motiverat yttrande med skälen till att de anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Se även fotnot 61.

⁶¹ Antalet avser det totala antal motiverade yttranden som under 2023 inkom från parlamentariska kammare enligt protokoll nr 2. Se även fotnot 20 och bilaga 1 för en förteckning över de dokument för vilka kommissionen tog emot motiverade yttranden.

⁶² Med tanke på det relativt låga antalet motiverade yttranden kan till och med en liten ökning av antalet motiverade yttranden leda till en till synes extraordinär ökning av andelen motiverade yttranden. Detta kan förklara ”hoppet” mellan 2021 och 2022, vilket inte minst orsakades av Europaparlamentets förslag om EU:s vallag, som gav upphov till åtta motiverade yttranden (se kommissionens årsrapport för 2022, COM(2023) 640 final, s. 10).

Anmärkning: den prickade linjen representerar den linjära trendlinjen.

Under 2023 (liksom 2022) kom de flesta motiverade yttranden från ett enda nationellt parlament. Under 2023 avgav det italienska parlamentet 9 motiverade yttranden: 6 från *Camera dei Deputati* och 3 från *Senato della Repubblica*. Sveriges riksdag avgav 5 motiverade yttranden 2023, vilket motsvarade 23 % av det totala antalet (under 2022 avgav den 14 motiverade yttranden, mer än 40 % av alla motiverade yttranden). Tillsammans avgav dessa **två parlament två tredjedelar av alla motiverade yttranden** som mottogs 2023.

Övriga motiverade yttranden under 2023 avgavs av Frankrikes *Sénat* (3) och av Tjeckiens *Poslanecká sněmovna*, Ungerns *Országgyűlés*, Cyprens *Vouli ton Antiprosopon*, Nederländernas *Eerste Kamer* och Nederländernas *Tweede Kamer* (1 vardera). Detta innebär att 9 av de 39 nationella parlamenten eller kamrarna från sju medlemsstater avgav motiverade yttranden 2023 (tretton år 2022, sju år 2021 och åtta år 2020).

Ur ett tematiskt perspektiv var de 22 motiverade yttranden som inkom under 2023 glest fördelade och avsåg **14 olika kommissionsförslag**, varav inget fick fler än 3 motiverade yttranden. Av dessa

förslag avsåg 6 stycken kommissionens övergripande prioritering⁶³ Den europeiska gröna given, 3 stycken Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, 3 stycken En ny satsning på demokrati i Europa och 2 stycken En ekonomi för människor.

Det förslag som under 2023 gav upphov till motiverade yttranden motsvarande det största antalet röster som tilldelats nationella parlament⁶⁴ var förslaget om växter som framställts med vissa nya genomiska metoder⁶⁵, som gav upphov till två motiverade yttranden motsvarande fyra röster. Det uppnådde dock inte tröskelvärdet för ett samlat svar från kommissionen⁶⁶ och än mindre ett ”gult kort”. Om ett förslag ger upphov till ett gult kort måste kommissionen motivera sitt beslut att upprätthålla, ändra eller dra tillbaka sitt förslag. Sex andra förslag mottog mellan två och tre motiverade yttranden som motsvarade antingen två eller tre röster. De återstående sju förslagen gav endast upphov till ett motiverat yttrande vardera (fullständig information finns i bilaga 1).

I avsnitt 3.2 nedan behandlas de viktigaste förslag som gav upphov till mer än ett motiverat yttrande.

3.2 VIKTIGA FÖRSLAG

Inom ramen för kommissionens övergripande prioritering Den europeiska gröna given gav förslaget till förordning **om förpackningar och förpackningsavfall**⁶⁷ upphov till det högsta antalet yttranden 2023: tre motiverade yttranden⁶⁸ och sex yttranden inom ramen för den politiska dialogen⁶⁹.

Båda de italienska kamrarna uppgav i sina motiverade yttranden att de inte såg något behov av lagstiftning på EU-nivå, särskilt inte för att främja återanvändningsmodeller, till nackdel för framgångsrika återvinningsmodeller på nationell nivå. Frankrikes *Sénat* pekade på risken för att undergräva mer ambitiös nationell lagstiftning när det gäller användningen av artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som enda rättsliga grund, och betonade behovet av att respektera principen om teknisk neutralitet när det gäller kravet på att upprätta retursystem för plastflaskor och metallburkar för engångsbruk. Italiens *Camera dei Deputati* ansåg att medlemsstater som återvinner stora mängder förpackningsavfall bör undantas från skyldigheten att återanvända och att upprätta retursystem. Alla tre kamrar ansåg att ett direktiv skulle ha varit ett lämpligare rättsligt instrument än en förordning och angav att den planerade användningen av delegerade akter inte bör göra det möjligt för kommissionen att reglera annat än icke väsentliga delar. Båda de italienska kamrarna ansåg att begränsningarna för vissa engångsförpackningar var oproportionerliga och medförde risker för livsmedelssäkerheten. Italiens *Senato della Repubblica* såg också en risk för att läkemedelsförpackningar skulle kunna återvinnas och begärde att detta skulle undantas från kravet på återvinningsbarhet. Italiens *Camera dei Deputati* uttryckte oro över de obligatoriska kraven på återvunnet material i läkemedelsförpackningar och i förpackningar

⁶³ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_sv.

⁶⁴ Varje nationellt parlament har två röster. I ett tvåkammerssystem har vardera kammaren en röst.

⁶⁵ COM(2023) 411 final.

⁶⁶ Kommissionen har åtagit sig att ta fram samlade svar om ett förslag ger upphov till ett ”betydande” antal motiverade yttranden (”betydande” i detta sammanhang innebär att antalet motiverade yttranden motsvarar minst sju röster som tilldelats nationella parlament), även om inte förslaget har gett upphov till det antal motiverade yttranden som krävs för att nå tröskeln för ”gult kort”, som utlöser en obligatorisk omprövning av ett utkast till rättsakt. Tröskeln för ”gult kort” uppnås normalt när antalet motiverade yttranden från de nationella parlamenten står för minst en tredjedel av alla röster som tilldelats dem (dvs. 18 av 54). För utkast till lagstiftningsakter som lagts fram inom området med frihet, säkerhet och rättvisa är tröskeln en fjärdedel av rösterna (14 av 54).

⁶⁷ COM(2022) 677 final.

⁶⁸ Frankrikes *Sénat* samt Italiens *Camera dei Deputati* och *Senato della Repubblica*.

⁶⁹ Tjeckiens *Poslanecká sněmovna* och *Senát*, Spaniens *Cortes Generales*, Italiens *Camera dei Deputati*, Polens *Senat* och Rumäniens *Senat*.

avsedda att komma i kontakt med livsmedel, och efterlyste också en utvidgning av förteckningen över förpackningar av komposterbart material.

I yttrandena inom ramen för den politiska dialogen underströks också att detta förslag krävs för att ge medlemsstaterna större flexibilitet. I likhet med det italienska parlamentet kritiserade Polens *Senat* konsekvensbedömningen och efterlyste en djupgående analys för att säkerställa att de föreslagna nya målen är realistiska, mätbara och tekniskt genomförbara. Tjeckiens *Poslanecká sněmovna* föreslog att målet för minskning av förpackningsavfall borde beräknas på grundval av den mängd förpackningsavfall som produceras av varje bosatt person. Rumäniens *Senat* begärde förtydliganden om de definitioner som använts och de ekonomiska aktörernas ansvar.

Kommissionen hävdade i sina svar att de föreslagna åtgärderna var nödvändiga för att säkerställa en cirkulär ekonomi och förhindra en ohållbar ökning av förpackningsavfallet. Kommissionen ansåg att retursystemen var en av de viktigaste åtgärderna för att uppnå dessa mål och påpekade också att medlemsstater som uppnår en hög insamlingsgrad för de berörda förpackningstyperna på annat sätt skulle kunna avstå från sådana system. När det gäller valet av rättsligt instrument vidhöll kommissionen att en förordning var nödvändig för att uppnå förslagetets mål och att kravet på att ge medlemsstaterna större flexibilitet tillgodosågs genom att tydligt avgränsa de rättsliga bestämmelserna i förslagetets text. När det gäller läkemedelsförpackningar påpekade kommissionen att förslaget föreskrev en längre övergångsperiod för att uppfylla kraven på materialåtervinningsbarhet och undantog läkemedel från kraven på innehåll av återvunnet material. När det gäller farhågorna om effekterna på livsmedelssäkerheten hävdade kommissionen att engångsförpackningar inte ökar livsmedelssäkerheten men höll med om behovet av att undanta känsliga frukter och grönsaker från förpackningsförbuden. När det gäller konsekvensbedömningen och behovet av förtydliganden förklarade kommissionen att metoden byggde på principerna för beräkning av miljöavtryck och att den i samarbete med medlagstiftarna strävade efter att förtydliga definitionerna och ansvarsfördelningen mellan ekonomiska aktörer.

Förslaget till förordning om **vissa nya genomiska metoder**⁷⁰ gav upphov till två motiverade yttranden⁷¹ och sju yttranden inom ramen för den politiska dialogen⁷². Cyperns *Vouli ton Antiprosopon* och Ungerns *Országgyűlés* ansåg i sina motiverade yttranden att subsidiaritetsprincipen överträddes av bestämmelsen som förhindrar att medlemsstaterna vidtar åtgärder som på hela eller delar av deras territorium begränsar eller förbjuder odling av växter framställda med nya genomiska metoder (NGT-växter) i kategori 2 (dvs. växter som till skillnad från NGT-växter i kategori 1 inte kan förekomma naturligt eller produceras med konventionella förädlingsmetoder). Detta argument upprepades också i vissa yttranden inom ramen för den politiska dialogen. Förslaget kritiserades också med hänvisning till en otillräcklig rättslig grund, en oro över konsumenternas insyn och valfrihet, konsumentskyddet och konsekvenserna för konsumenterna av att begränsa märkningskraven för NGT-växter i kategori 1 till växtförökningsmaterial, en oro när det gäller efterlevnaden av proportionalitets- och försiktighetsprinciperna och en oro över risken för snedvridning av konkurrensen om vissa förädlare får patent på NGT-växter. Yttrandena innehöll också olika önskemål, såsom att förbjuda patentering av NGT i kategori 1 och förhindra monopolisering av sektorn, undersöka patentens och tillhörande licensers effekt, säkerställa samma kontrollnivå för växter som producerats i tredjeländer och reglera användningen av nya genomiska metoder på mikroorganismer.

Kommissionen förklarade i sina svar att alternativet med undantag inte kunde användas för att hantera risker för människors eller djurs hälsa eller miljön som härrör från genetiskt modifierade organismer. Sådana risker har redan bedömts genom en vetenskaplig bedömning som harmoniserats på EU-nivå. Uteslutandet av undantag för NGT-växter i kategori 2 var dessutom

⁷⁰ COM(2023) 411 final.

⁷¹ Cyperns *Vouli ton Antiprosopon* och Ungerns *Országgyűlés*.

⁷² Tjeckiens *Senát*, Danmarks *Folketing*, Kroatiens *Hrvatski Sabor*, Italiens *Senato della Repubblica*, Nederländernas *Eerste Kamer*, Portugals *Assembleia da República* och Rumäniens *Senat*.

inte kopplat till sådana växters säkerhet, just eftersom de endast skulle tillåtas om de är säkra. När det gäller den rättsliga grunden påpekade kommissionen att den är förenlig med den nuvarande lagstiftningen om avsiktlig utsättning och utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer. När det gäller märkning klargjorde kommissionen att kravet på märkning för produkter från sådana växter inte korrekt skulle återspegla det faktum att samma produkt kan framställas med konventionella medel. När det gäller proportionalitets- och försiktighetsprinciperna hänvisade kommissionen till Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet, som anser att det inte finns några nya faror som är kopplade till just riktad mutagenes och cisgenes (jämfört med konventionell förädling eller etablerade genomiska metoder). När det gäller patent och konkurrens uppgav kommissionen att den var medveten om att många är bekymrade över NGT-växters patenterbarhet och att den därför skulle bedöma växtpatenteringens inverkan på innovationen inom växtförädling, på förädlarnas tillgång till genetiskt material och genetiska metoder, på utsädestillgången för jordbrukare och på bioteknikindustrins allmänna konkurrenskraft. Kommissionen uppgav också att den skulle offentliggöra en rapport med sina slutsatser senast 2026.

Förslaget till **lag om markövervakning**⁷³ gav upphov till två motiverade yttranden⁷⁴ och tre yttranden inom ramen för den politiska dialogen⁷⁵. Bägge nederländska kamrar hävdade i sina identiska motiverade yttranden att effekterna av luft- och vattenföroreningar på marken var en nationell fråga och att fördelarna med de föreslagna åtgärderna inte hade påvisats för enskilda medlemsstater. De anser att förslaget inte skulle garantera lika villkor, eftersom det rörde föroreningarnas effekter och inte källorna. I yttrandena från Tjeckiens *Senát*, Italiens *Senato della Repubblica* och Österrikes *Bundesrat* betonades att medlemsstaterna måste kunna ta hänsyn till lokala förhållanden, befintlig politik och befogenheter på regional nivå. De påpekade också att förslaget kan öka medlemsstaternas administrativa börda.

Kommissionen betonade i sina svar att det krävs en stabil övervaknings- och utvärderingsram med åtgärder för hållbar markförvaltning och förorenade områden för att uppnå friska marker senast 2050 – med tanke på problemets omfattning och negativa utveckling under de senaste årtiondena, de gränsöverskridande effekterna på markhälsan och de betydande kostnaderna för att hantera effekterna av mark med dålig markhälsa. Kommissionen förklarade att dess förslag syftade till att ta itu med markförstörelsen gränsöverskridande effekter, säkerställa lika marknadsvillkor och främja politisk samstämmighet på EU-nivå och nationell nivå men samtidigt ge medlemsstaterna utrymme att genomföra de åtgärder som krävs på ett sätt som gör att de kan ta hänsyn till variationer i mark, lokala förhållanden, befintlig politik och praxis samt kompetens på regional nivå i vissa medlemsstater. Dessutom innehöll förslaget bestämmelser som var nödvändiga och lämpliga för att uppnå frisk mark men minimerade den administrativa bördan av att göra detta. Medlemsstaterna skulle ges tillräckligt med tid för att gradvis upprätta styrningen, införa mekanismer för att övervaka och bedöma markhälsan och vidta de åtgärder som krävs för att genomföra principerna för hållbar markförvaltning och ta itu med förorenade områden.

Förslaget om **normer för koldioxidutsläpp och rapporteringsskyldigheter för nya tunga fordon**⁷⁶ gav upphov till två motiverade yttranden⁷⁷ och ett yttrande inom ramen för den politiska dialogen⁷⁸. Båda de italienska kamrarna hävdade att subsidiaritetsprincipen inte respekterades, eftersom de föreslagna målen för minskning av koldioxidutsläpp varken var genomförbara eller motiverade, och eftersom sektorn endast producerar blygsamma utsläpp. De betonade att målet att uppnå nollutsläpp för lokal busstransport senast 2030 var för ambitiöst och att det krävs EU-

⁷³ COM(2023) 416 final.

⁷⁴ Nederländernas *Eerste Kamer* och *Tweede Kamer*.

⁷⁵ Tjeckiens *Senát*, Italiens *Senato* och Österrikes *Bundesrat*.

⁷⁶ COM(2023) 88 final.

⁷⁷ Italiens *Camera dei Deputati* och *Senato della Repubblica*.

⁷⁸ Tjeckiens *Senát*.

incitament för investeringar. Tjeckiens *Senát* hävdade att de mål som fastställdes 2019 bör ses över först 2027.

Kommissionen hänvisade i sina svar till den detaljerade konsekvensbedömning som åtföljer förslaget⁷⁹, vilken pekar på initiativets nödvändighet, mervärde och proportionalitet. När det gäller ambitionsnivån och tidsfristen påminde kommissionen om att transporter var den enda stora sektorn i EU:s ekonomi där koldioxidutsläppen fortfarande var högre än 1990 och att vägtransporter står för över 20 % av EU:s totala växthusgasutsläpp. Kommissionen betonade därför att tunga fordon är avgörande för att EU:s klimatmål ska uppnås. Enligt konsekvensbedömningen finns det stora möjligheter att använda utsläppsfria fordon inom sektorn. Utsläppsfria bussar skulle införas gradvis, och medlemsstater med svårigheter skulle under vissa omständigheter kunna utesluta ett begränsat antal bussar från lagstiftningens tillämpningsområde. När det gäller de investeringar som krävs för att förnya fordonstekniken och påskynda anpassningen av industrin pekade kommissionen på flera möjligheter till EU-finansiering.

Inom ramen för prioriteringen En ny satsning på demokrati i Europa gav förslaget till direktiv om **bekämpande av korruption**⁸⁰ upphov till två motiverade yttranden⁸¹ och sex yttranden inom ramen för den politiska dialogen⁸². Sveriges riksdag ansåg att det föreslagna direktivet skulle strida mot subsidiaritetsprincipen genom att förbjuda någon som har åtalats för korruption att kandidera till offentliga ämbeten. Denna uppfattning delades av Italiens *Camera dei Deputati*, som ogillade kravet på att alla medlemsstater ska behandla missbruk av tjänsteställning som ett brott. Immunitet och rätten att ställa upp i val var också centrala punkter i yttrandena inom ramen för den politiska dialogen. Italiens *Senato della Repubblica* och båda de österrikiska kamrarna betonade att bestämmelser om upphävande av immunitet bör förbehållas de nationella parlamenten. Båda de tjeckiska kamrarna uttryckte också tvivel om denna bestämmelse, särskilt med tanke på subsidiaritetsprincipen. Däremot uppgav Portugals *Assembleia da República* att det föreslagna direktivet skulle vara förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Kommissionen betonade i sina svar att dess förslag var begränsat till vad som är nödvändigt och proportionellt för att effektivt förebygga och bekämpa korruption. När det gäller fastställandet av att missbruk av tjänsteställning utgör ett brott ansåg kommissionen att detta är ett viktigt sätt att bekämpa korruption, eftersom det omfattar olagligt utnyttjande av offentlig makt för personlig vinning och redan var ett brott i 25 av de 27 medlemsstaterna. När det gäller förbudet mot att ställa upp i val påminde kommissionen om att uppsägning eller förbud mot att inneha ett offentligt ämbete (oavsett om personen är utnämnd eller vald) skulle förhindra att personer som dömts för korruption stannar kvar i maktpositioner där de begick sina korrupta handlingar. Kommissionen betonade att det föreslagna direktivet endast skulle kräva att de nationella lagstiftarna räknar med möjligheten att ålägga dessa ytterligare sanktioner och att det slutliga beslutet fortfarande skulle fattas av de nationella domstolarna.

Inom samma prioritering gav även förslaget till rådets förordning om **erkännande av föräldraskap mellan medlemsstaterna**⁸³ upphov till två motiverade yttranden och sex yttranden inom ramen för den politiska dialogen. Frankrikes *Sénat* fruktade att den föreslagna rådsförordningen skulle kräva erkännande av föräldraskap som fastställts i en annan medlemsstat, även vid surrogatgraviditet. Det motsatte sig därför valet av en rådsförordning som typ av rättsligt instrument. Italiens *Senato della Repubblica* uttryckte oro över att medlemsstaterna endast från fall till fall skulle kunna vägra erkännande av föräldraskap med hänvisning till grunderna för rättsordningen.

⁷⁹ SWD(2023) 88 final.

⁸⁰ COM(2023) 234 final.

⁸¹ Italiens *Camera dei Deputati* och Sveriges riksdag.

⁸² Tjeckiens *Poslanecká sněmovna* och *Senát*, Frankrikes *Sénat*, Italiens *Senato della Repubblica*, Österrikes *Nationalrat* och *Bundesrat* samt Portugals *Assembleia da República*.

⁸³ COM(2022) 695 final.

Surrogatgraviditet var också huvudämnet i yttrandena inom ramen för den politiska dialogen. Rumäniens *Senat* begärde tydliga definitioner av ”föräldraskap”, ”förälder” och ”familj”, och ville undvika en situation där barn som fötts genom surrogatgraviditet automatiskt kan erkännas, eventuellt i strid med befintlig rätt i en medlemsstat. Tjeckiens *Senát* begärde också att surrogatgraviditet skulle undantas från förslaget tillämpningsområde och att medlemsstaterna skulle få vägra erkänna föräldraskap då det gränsöverskridande inslaget syftar till att kringgå nationell lagstiftning. Nederländernas *Eerste Kamer* ställde flera frågor, bland annat om antalet ärenden som berörs av avsaknaden av gemensamma regler om erkännande av föräldraskap och om var det kan finnas alternativa lösningar som inte kräver ny EU-lagstiftning. Litauens *Seimas* stödde förslaget, som det ansåg skulle få en ”positiv effekt”, och begärde förtydliganden för att försäkra sig om att klausulen om grunderna för rättsordningen tillämpas i enlighet med de grundläggande rättigheterna. Portugals *Assembleia da República* och Spaniens *Cortes Generales* uppgav att förslaget var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Kommissionen påminde i sina svar om att Europeiska unionens domstol hade slagit fast att begreppet grunderna för rättsordningen måste tolkas strikt och noterade att möjligheten att vägra erkänna föräldraskap med hänvisning till grunderna för rättsordningen inte skulle kunna tillämpas om det ledde till diskriminering. Kommissionen betonade också att förslaget till rådets förordning inte skulle påverka medlemsstaternas behörighet att reglera eller förbjuda surrogatgraviditeter på sitt eget territorium. Enligt förslaget skulle övriga medlemsstater dock behöva erkänna föräldraskapet för ett barn som fötts genom surrogatgraviditet när det väl hade fastställts i en medlemsstat, eftersom underlåtenhet att göra detta skulle vara oförenligt med de grundläggande rättigheterna för sådana barn.

Inom ramen för prioriteringen Ett Europa rustat för den digitala tidsåldern gav förslaget till förordning om **bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner**⁸⁴ upphov till två motiverade yttranden⁸⁵ och fyra yttranden inom ramen för den politiska dialogen⁸⁶. Italiens *Camera dei Deputati* och Sveriges riksdag ifrågasatte inte i sina motiverade yttranden nödvändigheten eller mervärdet av lagstiftningsåtgärder på EU-nivå för att avhjälpa bristerna i det nuvarande direktivet, men de var oroade över att det föreslagna rättsliga instrumentet var en förordning. De befarade att en begränsning av medlemsstaternas handlingsutrymme (genom att fastställa en maximal betalningstid på 30 dagar och en fast räntesats för dröjsmålsränta och genom att utesluta en borgenärs möjlighet att avstå från rätten till ränta och ersättning vid sen betalning) skulle begränsa företagets avtalsfrihet. Samma farhågor togs också upp i de fyra yttrandena inom ramen för den politiska dialogen. Dessutom kritiserade Irlands *Houses of the Oireachtas* bristen på åtskillnad mellan sena betalningar och långa betalningsfrister och motsatte sig det föreslagna organ som ska genomföra lagstiftning om sena betalningar. Rumäniens *Senat* såg en potentiell negativ inverkan på företagen i synnerhet och på ekonomin i allmänhet.

Kommissionen betonade i sina svar att det är nödvändigt att bekämpa sena betalningar och orimligt långa betalningsfrister för att skydda försörjningskedjornas motståndskraft och stärka de små och medelstora företagens konkurrenskraft. Kommissionen betonade att dess konsekvensbedömning hade visat att den föreslagna begränsningen av betalningsfristen till 30 dagar var ett mer kostnadseffektivt alternativ än längre betalningsfrister för att främja en kultur av snabba betalningar. Detta var också det alternativ som förespråkades mest av berörda parter och små och medelstora företag i de offentliga samråden och som rekommenderades av Europaparlamentet och plattformen *Fit for Future*. Kommissionen förklarade att den inte gjorde åtskillnad mellan sena betalningar och långa betalningsfrister, eftersom sena betalningar också förekom när långa

⁸⁴ COM(2023) 533 final.

⁸⁵ Italiens *Camera dei Deputati* och Sveriges riksdag.

⁸⁶ Irlands *Houses of the Oireachtas*, Italiens *Senato della Repubblica*, Portugals *Assembleia da República* och Rumäniens *Senat*. Under de första fyra månaderna 2024 mottog kommissionen ytterligare fyra yttranden inom ramen för den politiska dialogen (från Tjeckiens *Senát* och *Poslanecká sněmovna*, Frankrikes *Sénat* och Maltas *Kamra tad-Deputati*) som i stort sett återspeglade argumenten i de yttranden som mottogs 2023.

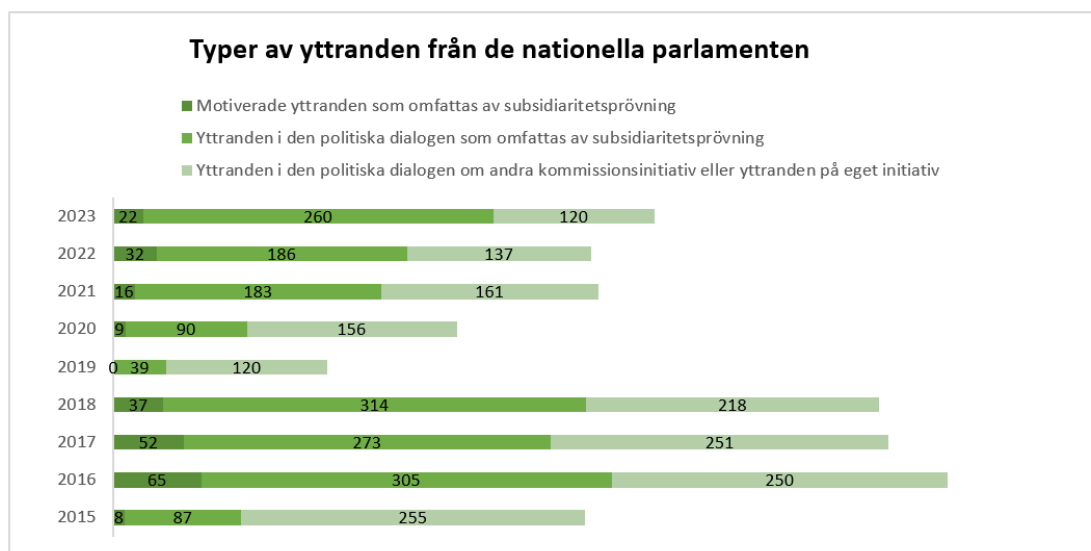
betalningsfrister ålades borgenärerna. En förordning motiverades av behovet av att fastställa strängare och rationellare regler som kan tillämpas på samma sätt i alla medlemsstater. I konsekvensbedömningen hade det konstaterats att avsaknaden av bestämmelser för att övervaka efterlevnaden och genomförandet av reglerna var en av de största bristerna i det nuvarande direktivet. Kommissionen hade därför föreslagit att verkställighetsmyndigheter skulle inrättas, samtidigt som medlemsstaterna fick stort handlingsutrymme att utse befintliga myndigheter eller inrätta nya. Kommissionen betonade också de ekonomiska fördelarna med en bättre betalningskultur som skulle öka och stärka förtroendet för EU:s företagsklimat.

4. SKRIFTLIG POLITISK DIALOG MED DE NATIONELLA PARLAMENTEN

Utöver den subsidiaritetsprövning som fastställs i protokoll nr 2 omfattar kommissionens förbindelser med de nationella parlamenten även andra verksamheter, särskilt den politiska dialog som infördes 2006. Den inbegriper skriftliga diskussioner om alla kommissionsinitiativ som de nationella parlamenten vill lämna synpunkter på eller andra frågor som de vill ta upp på eget initiativ. Den omfattar också den muntliga politiska dialogen (som beskrivs i kapitel 5).

4.1 ALLMÄNNA ANMÄRKNINGAR

Under 2023 översände de nationella parlamenten totalt **402 yttranden** till kommissionen. Detta var första gången sedan 2008 som kommissionen fick fler yttranden under det sista hela året av sin mandatperiod än under föregående år. Som redan nämnts i denna årsrapport var detta ovanligt och gick emot den trend som framhövdes i årsrapporten för 2022, nämligen att antalet yttranden från nationella parlament i allmänhet är som störst i mitten av varje kommissions mandatperiod⁸⁷. Som redan nämnts i årsrapporten för 2022 är dock det totala antalet mottagna yttranden under von der Leyen-kommissionen fortfarande betydligt lägre än under Barroso II- och Juncker-kommissionerna.

⁸⁷ Spaniens *Cortes Generales*, som låg på första eller andra plats i den politiska dialogen med kommissionen under de föregående tre åren, avgav yttranden endast under de första fyra månaderna 2023 på grund av parlamentsval i Spanien.

Av dessa 402 yttranden avsåg 282 (70 %) lagstiftningsförslag som omfattades av mekanismen för subsidiaritetsprövning⁸⁸. Övriga 120 yttranden (30 %) avsåg icke-lagstiftningsinitiativ (exempelvis meddelanden), eller var yttranden på eget initiativ som inte direkt avsåg något kommissionsinitiativ. Den senare andelen är den lägsta under den nuvarande mandatperioden. Det visar att de nationella parlamenten under 2023 i ännu högre grad än tidigare år inriktade sin analys av kommissionens initiativ på utkast till lagstiftningsakter som omfattas av subsidiaritetsprövning (vilket utesluter förslag inom politikområden där EU har exklusiva befogenheter, såsom handel eller konkurrens). Detta tyder också på att minskningen av antalet motiverade yttranden under de senaste åren inte berodde på att granskningen av kommissionens förslag var mindre intensiv. Detta antagande bekräftar också av det stora antal mottagna yttranden inom ramen för den politiska dialogen som också uttryckligen bekräftar att respektive förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen informerar alltid sina berörda avdelningar och kommissionsledamöter om frågor som nationella parlament eller kammare tar upp. När det gäller frågor som berör lagstiftningsförslag informeras de företrädare för kommissionen som deltar i förhandlingarna mellan medlagstiftarna.

4.2 MEDVERKAN OCH RÄCKVIDD

Liksom under tidigare år varierade antalet yttranden som överlämnades till kommissionen kraftigt från ett nationellt parlament till ett annat. Antalet nationella parlament eller kammare som inte avgav några yttranden ökade något⁸⁹ från sju till nio kammare⁹⁰ av trettionio (se bilaga 2). Detta innebär att parlamenten i sex medlemsstater under 2023⁹¹ (fem under 2022) inte deltog i den skriftliga politiska dialogen genom att skicka formellt antagna yttranden. Det är dock värt att nämna att de sex parlament som inte avgav något yttrande omfattar bl.a. Estlands *Riigikogu*, som kommunicerar med kommissionen genom direkta skrivelser, och Sloveniens *Državni svet*, som anordnade besök vid kommissionen för sina parlamentsledamöter.

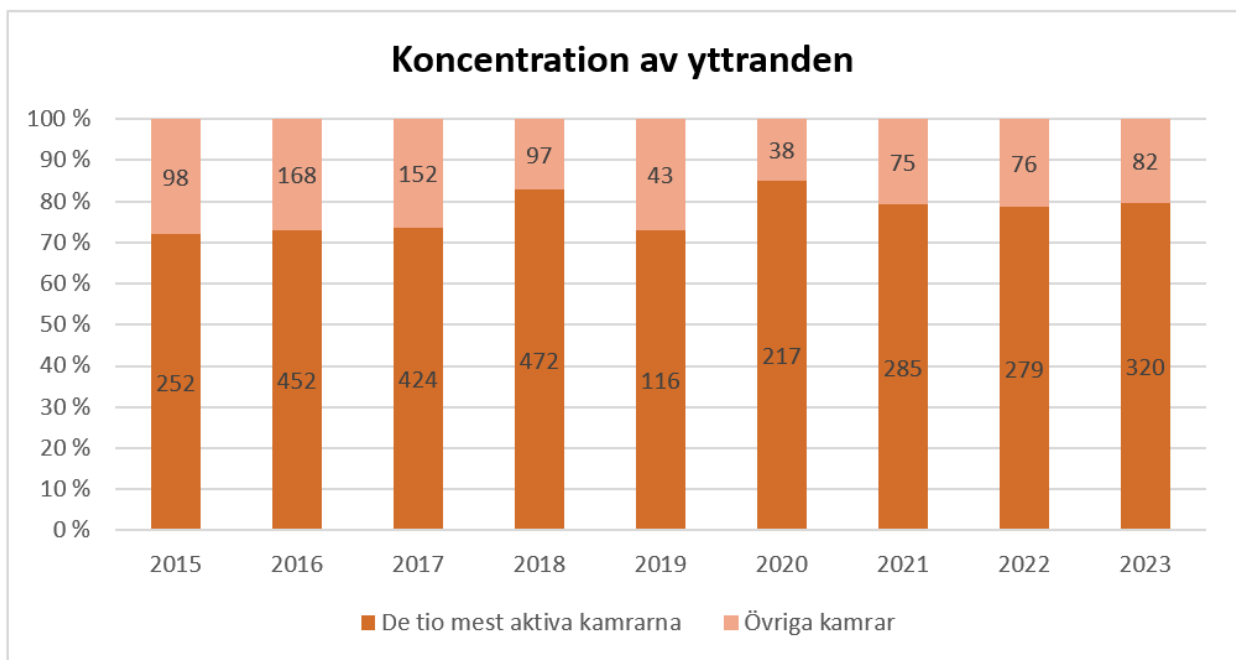
⁸⁸ Information om mekanismen för subsidiaritetsprövning och den politiska dialogen finns här: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments_sv.

Lagstiftningsförslag som rör politikområden där EU har exklusiv befogenhet omfattas inte av de nationella parlamentens subsidiaritetsprövning.

⁸⁹ 2022: 7; 2021: 8; 2020: 12; 2019: 17; 2018: 10.

⁹⁰ Se bilaga 3.

⁹¹ De nationella parlamenten i Bulgarien, Grekland, Estland, Lettland, Malta och Slovenien.

De tio mest aktiva kamrarna avgav 320 yttranden (80 % av det totala antalet). Detta låg i linje med genomsnittet för de senaste åren⁹². År 2023 var dessa kammare Tjeckiens *Senát* och Portugals *Assembleia da República* (41 yttranden vardera), Tjeckiens *Poslanecká sněmovna* och Italiens *Camera dei Deputati* (36 yttranden vardera), Tysklands *Bundesrat* och Rumäniens *Camera Deputaților* (35 yttranden vardera), Rumäniens *Senat* (29 yttranden), Italiens *Senato della Repubblica* (26 yttranden), Spaniens *Cortes Generales* (24 yttranden) och Frankrikes *Sénat* (17 yttranden). De hör också till de kamrar som har varit mest aktiva under de senaste åren. I bilaga 2 anges antalet yttranden som varje kammare översände.

De nationella parlamenten och kamrarna utformade också sina yttranden på olika sätt. Vissa fokuserade främst på att kontrollera om ett kommissionsförslag var förenligt med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Andra kom med mer ingående synpunkter på innehållet i förslagen eller översände yttranden på eget initiativ som inte rörde något konkret kommissionsförslag. De återkommande frågorna i de 25 yttrandena på eget initiativ omfattade inte bara den påtvingade överföringen av ukrainska civila – även barn – till Ryssland, eller Gazaremsan och konflikten mellan Israel och Palestina, utan även specifika politiska frågor som kärnenergi, abort och yttre förbindelser.

Det är värt att betona att flera nya typer av inlagor från nationella parlament mottogs 2023. Två kamrar reagerade till exempel på diskussionen om lagstiftningsförslag genom ett yttrande som lades fram under trepartsförhandlingarna (Frankrikes *Sénat* om förslaget till en rättsakt om artificiell intelligens) eller genom olika på varandra följande yttranden från samma parlament i olika skeden av lagstiftningsprocessen (fyra yttranden från Tysklands *Bundesrat* om förslaget till europeisk mediefrihetsakt). Fjorton nationella parlament riktade ett gemensamt uttalande till EU:s institutioner inför ett trepartsmöte och uppmanade dem att se till att risken för utnyttjande av migration tas upp på lämpligt sätt under trepartsförhandlingarna om översynen av kodexen om Schengengränserna. Finlands riksdag lämnade in ett yttrande på eget initiativ om flera utkast till delegerade akter och genomförandeakter med anknytning till material som kommer i kontakt med dricksvatten – den första inlagan om utkast till delegerade akter och genomförandeakter.

⁹² 2022: 79 %; 2021: 79 %; 2020: 85 %; 2019: 73 %; 2018: 83 %; 2017: 74 %; 2016: 73 %.

4.3 HUVUDFRÅGORNA I DEN POLITISKA DIALOGEN

När det gäller de enskilda initiativ som kommenterades mest skickade de nationella parlamenten flest yttranden om **kommissionens arbetsprogram 2023**, förslaget om **förpackningar och förpackningsavfall** *⁹³ och förslaget om **växter som framställts med vissa nya genomiska metoder och därav framställda livsmedel och foder** * (9 yttranden vardera); förslaget om **införande av ett europeiskt intyg om föräldraskap** * och förslaget om **bekämpande av korruption** * (8 yttranden vardera); förslaget om **luftkvalitet och renare luft i Europa** och förslaget om inrättande av en **unionsram för certifiering av koldioxidupptag** (7 yttranden vardera); förslaget till **europeisk mediefrihetsakt**, förslaget om **rening av avloppsvatten från tätbebyggelse**, förslaget om **unionsregler för humanläkemedel**, förslaget om **humanläkemedel och om regler för Europeiska läkemedelsmyndigheten**, förslaget om **krav på medlemsstaternas budgetramverk**, förslaget till **lag om markövervakning** * och förslaget om **bekämpande av sena betalningar vid affärstransaktioner** * (6 yttranden vardera).

Liksom tidigare år analyserade allt fler nationella parlament⁹⁴ **kommissionens arbetsprogram 2023**⁹⁵, som 2023 gav upphov till 9 yttranden (utöver ett yttrande redan 2022). Därmed föranledde detta kommissionsdokument flest yttranden inom ramen för den politiska dialogen. Det innebar också att kommissionens arbetsprogram 2023 gav upphov till flest yttranden om kommissionens arbetsprogram fram till dess. Antalet yttranden var betydligt högre än för kommissionens arbetsprogram 2022, som gav upphov till 6 yttranden (5 yttranden 2022 och 1 yttrande 2021). Antalet granskningar som inte ledde till ett yttrande uppges också vara högt⁹⁶. Sammantaget pekar detta på att de nationella parlamenten i allt högre grad använder yttranden om kommissionens arbetsprogram på ett strategiskt sätt för att framhäva sitt stöd för tillkännagivna prioriteringar och kommissionsinitiativ i relation till deras egna nationella politiska prioriteringar samt för att förmedla nationella särdrag som de anser borde beaktas.

I yttrandena om kommissionens arbetsprogram 2023 hänvisade de nationella parlamenten till effekterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, uppmanade kommissionen att stödja Ukraina så länge det krävs och uttryckte stöd för EU:s utvidgning. Tre kamrar efterlyste en reform av elmarknaden. Med beaktande av valet till Europaparlamentet 2024 underströk fem kamrar vikten av kommissionens paket för försvar av demokratin, däribland initiativet att skydda EU:s demokratiska sfär från dolt utländskt inflytande. Ungerns *Országgyűlés* kritiserade den europeiska mediefrihetsakten, som ansågs leda till en avsevärd begränsning av medlemsstaternas behörighet på medieområdet. Tre kamrar framhävde vikten av en översyn av den ekonomiska styrningen, och två av dem betonade också vikten av att stärka euron (även i dess digitala form). Fyra kamrar underströk vikten av att stärka säkerhet och försvar i olika former (däribland rymdförsvar, EU:s yttre gränser och faktiska åtgärder mot irreguljära migrationsströmmar och nätverk för människohandel samt strategin för sjöfartsskydd). Alla kamrar erkände vikten av att hitta en lämpligare ram för migration. Frankrikes *Sénat* efterlyste öppnare och mer omfattande

⁹³ I bilaga 3 ges en översikt över de kommissionsinitiativ som gav upphov till minst fem yttranden. Detta avsnitt ger en översikt över kommissionens sex övergripande prioriterade områden där minst sex yttranden inkom. Yttrandena om förslag som markerats med en asterisk (*) har inte tagits med i detta avsnitt, eftersom de också har gett upphov till minst två motiverade yttranden och därför redan ingår i avsnitt 3.2 i denna rapport.

⁹⁴ Frankrikes *Sénat*, Kroatiens *Hrvatski Sabor*, Litauens *Seimas*, Luxemburgs *Chambre des députés*, Ungerns *Országgyűlés*, Nederländernas *Tweede Kamer* och *Eerste Kamer*, Portugals *Assembleia da República* och Rumäniens *Senat* avgav yttranden 2023. Sveriges riksdag avgav ett yttrande i slutet av 2022. Det fanns sex sådana yttranden om kommissionens arbetsprogram 2022.

⁹⁵ COM(2022) 548 final.

⁹⁶ Enligt den 41:a halvårsrapporten *Developments in European Union Procedures and Practices Relevant to Parliamentary Scrutiny*, som Cosacs sekretariat utarbetade i mars 2024, uppgav bara 8 av de 34 nationella parlament/kammare som besvarade frågorna om kommissionens arbetsprogram (alla utom Belgiens *Sénat/Senaat* och Tysklands *Bundestag*; Irlands, Spaniens och Österrikes tvåkammarsparlament lämnade vart och ett in en enda uppsättning svar på frågeformuläret) att de inte hade granskat detta dokument. Rapporten finns på <https://ipexl.europarl.europa.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac/event/8a8629a88c42a971018c43c0bdee000a>.

arbetsprogram och uppmanade kommissionen att systematiskt komplettera sina lagstiftningsinitiativ med konsekvensbedömningar⁹⁷.

Kommissionen betonade i sina svar att kommissionens arbetsprogram 2023 syftade till att fortsätta stödja EU:s återhämtning från covid-19-pandemin och att tillgodose de akuta behov som uppstått i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina och de påföljande energi- och levnadskostnadskriserna. Den senaste tidens kriser har också visat att det är nödvändigt att påskynda genomförandet av kommissionens prioriteringar, särskilt att bekämpa klimatförändringarna och slutföra den digitala omställningen. De många initiativen på området i kommissionens arbetsprogram 2023 visar kommissionens tydliga åtagande att följa upp rekommendationerna från konferensen om Europas framtid. Kommissionen nämnde prioriteringen av ett grönt, koldioxidfritt och digitalt Europa med en stark ekonomisk grund som bygger på den inre marknaden. Kommissionen påpekade att desinformationsattacker på EU:s demokratiska sfär och medier har utgjort ett växande bekymmer, särskilt under de senaste åren och i samband med Rysslands invasion av Ukraina. Kommissionen hade vidtagit beslutsamma åtgärder inom ramen för EU:s handlingsplan för demokrati för att främja fria och rättvisa val, skydda mediernas mångfald och bekämpa desinformation.

Inom ramen för prioriteringen Den europeiska gröna given tilldrog sig flera förslag stor uppmärksamhet från de nationella parlamenten utan att ge upphov till några motiverade yttranden: förslaget till **förordning om koldioxidupptag**, förslaget till **direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa** och förslaget till **direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse**.

Förslaget till förordning om inrättande av en unionsram för certifiering av **koldioxidupptag**⁹⁸ gav upphov till sju yttranden⁹⁹. Flera kamrar uttryckte tvivel om unionsramens förenlighet med nationella system och ansåg att det behövdes förtydliganden om styrningen och finansieringen av certifieringsramar och om inrättandet av ett EU-register över koldioxidupptagsverksamheter. Vissa var oroliga för den administrativa bördan av att upprätta denna nya ram och ifrågasatte delegeringen av befogenheter till kommissionen.

Kommissionen påpekade i sina svar att medlemsstaterna enligt förslaget till förordning på vissa villkor skulle kunna ansöka om erkännande av befintliga nationella certifieringssystem från EU, att förslaget innehöll bestämmelser för att minimera certifieringskostnaderna och att aktörerna skulle kunna minska övervaknings- och rapporteringskostnaderna genom att använda de certifieringsmetoder som antagits av kommissionen och genom att använda teknik för fjärranalys (t.ex. Copernicus). Kommissionen förklarade också att EU:s kvalitetskriterier skulle behöva genomföras genom tekniska certifieringsmetoder som är anpassade till de många olika befintliga koldioxidupptagsverksamheterna. Detta skulle kräva omfattande tekniskt arbete och omfattande samråd med berörda parter och skulle bäst utföras genom delegerade akter.

Förslaget till **direktiv om luftkvalitet och renare luft i Europa** (omarbetning)¹⁰⁰ gav upphov till sju yttranden inom ramen för den politiska dialogen¹⁰¹. Flera kamrar ansåg att ett mål om nollförorening av luften skulle vara svårt att uppnå och att de mål som anges i förslaget var alltför ambitiösa eller hade alltför stora budgetkonsekvenser. En kammare saknade en starkare inriktning

⁹⁷ Även i de sällsynta fall då en konsekvensbedömning inte läggs fram med ett förslag (även om det i princip skulle ha krävts, men det inte var möjligt i praktiken och ett undantag hade beviljats, exempelvis på grund av att det var brådskande), lägger kommissionen fortfarande fram ett analysdokument i form av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar som lägger fram bevisningen bakom förslaget och kostnadsberäkningarna inom tre månader efter antagandet av initiativet, i enlighet med kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning (SWD(2021) 305 final).

⁹⁸ COM(2022) 672 final.

⁹⁹ Tysklands *Bundesrat*, Spaniens *Cortes Generales*, Italiens *Camera dei Deputati*, Litauens *Seimas*, Nederländernas *Eerste Kamer*, Portugals *Assembleia da República* och Rumäniens *Senat*.

¹⁰⁰ COM(2022) 542 final.

¹⁰¹ Tjeckiens *Senát* och *Poslanecká sněmovna*, Tysklands *Bundesrat*, Spaniens *Cortes Generales*, Italiens *Senato della Repubblica*, Portugals *Assembleia da República* och Rumäniens *Senat*.

på hanteringen av gränsöverskridande luftföroreningar som orsakats av grannländer. En kammare framhävde behovet av en mekanism för gemensamt ansvar för både EU och medlemsstaterna (som i EU:s klimatlag) och underströk att det krävs ett lämpligt samspel mellan pelarna i utsläppslagstiftningen (däribland de föreslagna gränsvärdena för 2030 och Euro 7-utsläppsnormen). En kammare föreslog att normer för inomhusluftens kvalitet och regler för luktutsläpp skulle tas med i direktivet. Två kamrar ansåg att rätten till ersättning för hälsoskador var för bred, eftersom den till och med omfattade en möjlighet till grupptalan för att begära ersättning för hälsoskador till följd av bristande efterlevnad av luftkvalitetsreglerna, utan att det fanns någon tidsfrist för anspråken.

Kommissionen betonade i sina svar att den strävade efter att staka ut en trovärdig väg för att uppnå nollföroreningsmålet för luftföroreningar senast 2050 genom att fastställa ambitiösa men uppnåeliga luftkvalitetsmål. Det föreslagna direktivet kunde inte likställas med EU:s klimatlag, eftersom växthusgasutsläppen har samma effekt oavsett var de släpps ut, men effekterna på luftkvaliteten varierar beroende på lokala omständigheter och åtgärder. När det gäller gränsöverskridande frågor skulle det föreslagna direktivet stärka samarbetet och påskynda informationsutbytet mellan medlemsstaterna för att hantera överträdelser av luftkvalitetsnormerna på grund av gränsöverskridande luftföroreningar. Kommissionen höll med om att den politiska situationen hade utvecklats ytterligare sedan förslaget antogs, delvis på grund av antagandet av Euro 7-förslaget. De behöriga myndigheterna bör ta hänsyn till detta när de utarbetar en luftkvalitetsstrategi och luftkvalitetsplaner. Inomhusluftens kvalitet och luktutsläpp låg utanför det föreslagna direktivets tillämpningsområde. Kommissionen betonade att förslaget syftade till att fastställa en faktisk rätt för människor att begära och erhålla ersättning för hälsoskador, däribland möjligheten till grupptalan.

Förslaget till omarbetning av **direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse**¹⁰² gav upphov till sex yttranden¹⁰³. De flesta yttranden välkomnade förslaget, men vissa kamrar ansåg att det knappast var möjligt att uppnå energineutralitet i denna sektor senast 2040 med tanke på de ökande kraven på utbyggnad av den tekniska utrustningen för rening av avloppsvatten från tätbebyggelse och det stora investeringsbehovet. Det fanns olika åsikter om det föreslagna systemet för utökat producentansvar: två kamrar stödde det uttryckligen och en föreslog att det skulle utvidgas till andra sektorer. En annan kammare hävdade att det inte var möjligt att helt undvika att avloppsvatten exponeras för giftiga läkemedelsrester och att läkemedelsindustrins konkurrenskraft och innovationsförmåga i EU måste beaktas. En kammare hävdade att den föreslagna utvidgningen av övervakningsuppgifterna och tillhandahållandet av information avsevärt skulle öka den administrativa bördan för myndigheter och operatörer. Två kamrar motsatte sig vad de såg som en överdriven användning av delegerade akter.

Kommissionen betonade i sina svar att det är möjligt att uppnå energineutralitet i reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse, även med förslagets ökade reningskrav. Inledande investeringar för att uppnå de nya målen skulle göras mellan 2030 och 2040. Detta skulle göra avloppsvattensektorn mer motståndskraftig mot volatilitet i energipriserna och bidra till EU:s energioberoende. När det gäller den föreslagna utvidgningen av systemet för producentansvar hänvisade kommissionen till sin konsekvensbedömning, som visade att de ekonomiska konsekvenserna för läkemedelssektorn skulle vara marginella och neutrala för industrins övergripande konkurrenskraft, eftersom importörer och EU-producenter skulle påverkas lika mycket. När det gäller övervaknings- och informationskrav försäkrade kommissionen att den hade utformat förslaget så att den börda som följer av de ökade rapporteringskraven skulle minimeras.

¹⁰² COM(2022) 541 final.

¹⁰³ Tjeckiens *Senát* och Tjeckiens *Poslanecká sněmovna*, Tysklands *Bundesrat*, Spaniens *Cortes Generales*, Italiens *Senato della Repubblica* och Österrikes *Bundesrat*.

Inom ramen för prioriteringen En ny satsning på demokrati i Europa gav förslaget till en **europaisk mediefrihetsakt**¹⁰⁴ 2023 upphov till sex yttranden¹⁰⁵, utöver de tolv yttranden som inkom redan 2022¹⁰⁶. De nationella parlamenten fortsatte att ifrågasätta inblandningen i nationella befogenheter avseende mediernas mångfald, bestämmelserna för bedömning av koncentrationer på mediemarknaden och oberoendet hos Europeiska nämnden för medietjänster. Flera kamrar efterlyste ytterligare skärpning av reglerna för skydd av journalister, bland annat för skydd mot rättegångsmissbruk. Flera kamrar efterlyste också skärpta bestämmelser om stora onlineplattformar, vilket skulle tvinga dem att offentliggöra skälen till att innehåll avlägsnas. En kammare efterlyste ett förbud mot att innehåll som publiceras på nätet blockeras utan föregående kontroll av en människa. En kammare, Tysklands *Bundesrat*, avgav fyra yttranden om detta förslag under lagstiftningscykeln (de sista två 2023). I dess tredje yttrande uttrycktes oro över inblandningen i nationella befogenheter och målsättningen att inleda trepartsförhandlingar. I dess fjärde yttrande upprepades dess viktigaste argument för det sista skedet i trepartsförhandlingarna.

Kommissionen betonade i sina svar att den fullt ut erkände medlemsstaternas befogenheter avseende mediernas mångfald och bevarade dem i förslaget; den föreslagna rättsakten skulle inte ändra medlemsstaternas förmåga att konkret fastställa public service-företags uppdrag, organisation och finansiering. Kommissionen upprepade sitt åtagande att stärka skyddet för journalister genom den föreslagna rättsakten och förslaget till direktiv om skydd för personer som deltar i den offentliga debatten mot uppenbart ogrundade rättsprocesser och rättegångsmissbruk. När det gäller Europeiska nämnden för medietjänster betonade den att nämndens oberoende garanteras av att den består av oberoende nationella medietillsynsmyndigheter, något som stärks ytterligare genom dess beslutsfattande, som kräver två tredjedelars majoritet. När det gäller bedömningen av koncentrationer på mediemarknaden hänvisade kommissionen till sin minimiharmoniseringsstrategi, som ger medlemsstaterna stort utrymme att beakta sina regleringstraditioner och särdragen på sina nationella mediemarknader. När det gäller de stora onlineplattformarna påminde kommissionen om att mycket stora onlineplattformar är skyldiga att offentliggöra skälen till tillfälliga avstängningar och begränsningar av innehåll.

Inom ramen för prioriteringen Främjande av vår europeiska livsstil väckte **översynen av EU:s grundläggande läkemedelslagstiftning** stort intresse från de nationella parlamentens sida. Förslaget till **unionsregler för humanläkemedel**¹⁰⁷ och förslaget om inrättande av unionsförfaranden för **godkännande av och tillsyn över humanläkemedel** och om fastställande av **regler för Europeiska läkemedelsmyndigheten**¹⁰⁸ gav upphov till sex yttranden vardera¹⁰⁹. Vissa kamrar tog också upp de två andra dokumenten i paketet: kommissionens åtföljande meddelande¹¹⁰ och ett förslag till rådets rekommendation om **bekämpning av antimikrobiell resistens**¹¹¹. Vissa av de farhågor som de nationella parlamenten uttryckte i sina yttranden avsåg en påstådd överträdelse av proportionalitetsprincipen, en förkortning av den normala varaktigheten för ensamrätt på marknaden för säräkemedel, en ändring av Bolarbestämmelsen om undantag från patenträttigheter, decentraliserade tillverkningsanläggningar för läkemedel samt användningen av vouchrar.

Kommissionen hävdade i sina svar att förslagen inte gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå målen för översynen. Den medgav att den normala varaktigheten för ensamrätt på

¹⁰⁴ COM(2022) 457 final.

¹⁰⁵ Tysklands *Bundesrat* (två yttranden 2023), Frankrikes *Assemblée nationale*, Italiens *Senato della Repubblica* och *Camera dei Deputati* samt Nederländernas *Eerste Kamer*.

¹⁰⁶ Se årsrapporten för 2022: COM(2023) 640 final.

¹⁰⁷ COM(2023) 192 final.

¹⁰⁸ COM(2023) 193 final.

¹⁰⁹ Tjeckiens *Poslanecká sněmovna* och *Senát*, Italiens *Senato della Repubblica* och *Camera dei Deputati*, Rumäniens *Senat* och Tysklands *Bundesrat*.

¹¹⁰ COM(2023) 190 final.

¹¹¹ COM(2023) 191 final.

marknaden för säräkemedel skulle förkortas med ett år, men förklarade att varaktigheten för vissa säräkemedel skulle förlängas med tre år för att främja forskning och utveckling. Kommissionen förklarade vidare att syftet med den föreslagna ändringen av Bolarbestämmelsen var att underlätta tillträdet till marknaden för generiska läkemedel omedelbart efter utgången av de lagstadgade skyddsperioderna. Kommissionen klargjorde att även om vissa tillverkningsanläggningar skulle decentraliseras skulle den centrala tillverkningsanläggningen fortfarande vara ansvarig för att övervaka alla aspekter av de decentraliserade anläggningarna och att förslaget därför inte skulle minska kontroll- och tillsynsnivåerna. Den förklarade också att reglerna skulle omfatta de överförbara vouchrarna för dataexklusivitet för tillverkare som skulle utveckla nya antimikrobiella medel.

Inom ramen för prioriteringen En ekonomi för människor fick **paketet med lagstiftningsförslag för att reformera EU:s regler för ekonomisk styrning**¹¹² stor uppmärksamhet från de nationella parlamenten och gav upphov till 6 yttranden¹¹³. Flera kamrar pekade på behovet av att avpassa de nödvändiga parametrarna för minskning av skuldsättning och underskott efter omständigheterna i de olika medlemsstater där de tillämpades. En kammare påpekade att det saknas ett kriterium för att undanta offentliga investeringar (särskilt investeringar i den ekologiska och digitala omställningen) från beräkningen av det årliga underskottet. En annan kammare motsatte sig införandet av EU:s redovisningsstandarder för den offentliga sektorn med hänvisning till att det inte skulle bidra till att målen för budgetövervakningen uppnåddes. En kammare påpekade att budgetplaner som omfattar upp till 17 år (inklusive en anpassningsperiod på mellan fyra och sju år) skulle vara oförenliga med tidpunkterna för de nationella valen. En kammare rekommenderade att kommissionens möjligheter att anta delegerade akter skulle förtydligas och begränsas för att säkerställa en effektiv samordning av den ekonomiska politiken och den multilaterala budgetövervakningen.

Kommissionen betonade i sina svar paketets mål att öka det nationella egenansvaret, vilket skulle kunna uppnås genom ett intensivare deltagande av nationella parlament i den ekonomiska övervakningen och budgetövervakningen. Den medgav att medlemsstaternas finanspolitiska situation, utmaningar och ekonomiska framtidsutsikter varierar kraftigt, men konstaterade att den föreslagna reviderade ramen skulle ta större hänsyn till skillnaderna mellan länderna och deras specifika utmaningar avseende den offentliga skuldsättningen. Med dessa förslag försökte kommissionen övergå till en mer riskbaserad övervakningsram som skulle ha en hållbar offentlig skuldsättning i centrum och samtidigt främja hållbar tillväxt för alla genom investeringar och reformer. När det gäller EU:s redovisningsstandarder för den offentliga sektorn uppgav kommissionen att det föreslagna paketet inte skulle föreskriva några särskilda redovisningsstandarder för periodiserad redovisning utan i stället överlåta detta till medlemsstaterna. Det föreslagna direktivet om krav på budgetramverk skulle inte inkräkta på principen om budgetautonomi. När det gäller tidshorisonten för de nationella planerna klargjorde kommissionen att de skulle kunna omfatta en period på fyra eller fem år, beroende på medlemsstaternas valcykler, och att en ny regering skulle kunna föreslå en ny plan när den tillträder.

5. KONTAKTER, BESÖK, MÖTEN, KONFERENSER OCH ANNAN VERKSAMHET

5.1 Kommissionens besök hos och möten med de nationella parlamenten

Den muntliga politiska dialogen mellan kommissionen och de nationella parlamenten har olika former. Kommissionsledamöter besöker nationella parlament och delegationer från nationella parlament besöker kommissionen. Kommissionen deltar även i interparlamentariska möten

¹¹² COM(2023) 240 final, COM(2023) 241 final och COM(2023) 242 final.

¹¹³ Tjeckiens *Senát*, Tysklands *Bundesrat*, Irlands *Houses of the Oireachtas*, Frankrikes *Sénat* samt Italiens *Senato della Repubblica* och *Camera dei Deputati*.

(utskottssammanträden) och konferenser (bland annat Cosac) och håller presentationer för de ständiga representanterna för de nationella parlamenten i Bryssel. Dessutom pågår löpande dialoger om kommissionens arbetsprogram och dialoger inom ramen för den europeiska planeringsterminen.

Under 2023 deltog kommissionsledamöter i 127 besök vid de nationella parlamenten och möten med de nationella parlamentens delegationer, vilket omfattade nästan alla nationella parlament och kamrar. Detta är mindre än under de två föregående åren men över genomsnittet för de senaste fyra åren (143 besök 2022, 130 under 2021, 101 under 2020 och 55 under 2019; på grund av covid-19-pandemin anordnades under 2020 och 2021 färre möten och de flesta fick hållas virtuellt). Kommissionen fick också sex besök av personalgrupper från olika nationella parlament, vilket inte visas i nedanstående karta.

5.2 Interparlamentariska möten och konferenser

Under 2023 präglades i allmänhet de interparlamentariska mötena och konferenserna¹¹⁴ av det fortsatta kriget i Ukraina. Återkommande frågor var demokrati, energiförsörjning och utvidgning. Kommissionsledamöter deltog i

- Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor vid Europeiska unionens parlament (Cosac)¹¹⁵,
- Europeiska parlamentsveckan¹¹⁶,
- den gemensamma parlamentariska granskningsgruppen vid Europol¹¹⁷,
- flera interparlamentariska konferenser¹¹⁸ och interparlamentariska utskottssammanträden¹¹⁹.

När det gäller Cosacs möten återgick man 2023 fullständigt till rutinerna före covid-19-pandemin. Två ordförandemöten (den 29–30 januari och den 17–18 september) och två plenarsammanträden (den 14–16 maj och den 26–28 november) hölls med uteslutande fysiskt deltagande i Sveriges och Spaniens huvudstäder. Dessa länder innehade i tur och ordning ordförandeskapet för Europeiska unionens råd. Slutsatser¹²⁰, ett bidrag¹²¹ och en halvårsrapport lades fram efter varje plenarsammanträde. Kommissionen lämnade skriftliga svar på bidragen från Cosac¹²². De informella onlinediskussionerna mellan Cosac och kommissionens ledamöter under de föregående två åren fortsatte inte 2023, även om de slutsatser som Cosac antog under det andra

¹¹⁴ Mer information finns i Europaparlamentets rapport om förbindelserna mellan Europaparlamentet och de nationella parlamenten i EU: <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/home/annual-reports.html>.

¹¹⁵ Cosac – där kommissionen har observatörsstatus – är det enda interparlamentariska forum som är reglerat i fördragen i protokoll nr 1 om de nationella parlamentens roll i EU. Ytterligare information finns här: <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac>.

¹¹⁶ Under Europeiska parlamentsveckan diskuterar parlamentariker från EU-medlemsstaterna och kandidat- och observatörsländer ekonomiska, budgetmässiga, miljömässiga och sociala frågor. År 2023 hölls veckan den 27–28 februari på temat ”EU:s ekonomiska styrning ur ett parlamentariskt perspektiv”. Verkställande vice ordförande Valdis Dombrovskis höll ett viktigt inledningsanförande vid sammanträdet om ekonomiska och sociala utmaningar i tider av geopolitisk osäkerhet. Kommissionsledamot Johannes Hahn höll ett inledningsanförande vid sammanträdet om stöd till Ukraina – nationella och europeiska budgetkrisåtgärder och parlamentets roll. Kommissionsledamot Paolo Gentiloni höll ett inledningsanförande vid plenarsammanträdet om översynen av EU:s ram för ekonomisk styrning.

¹¹⁷ Den gemensamma parlamentariska granskningsgruppen vid Europol höll sitt tolfte och trettonde möte i Stockholm den 26–27 mars och i Europaparlamentet den 20–21 september. Kommissionsledamot Ylva Johansson deltog personligen i det första mötet och höll ett inledningsanförande om kampen mot organiserad brottslighet. Hon lämnade ett videomeddelande under det andra mötet.

¹¹⁸ Den interparlamentariska konferensen om cirkulär bioekonomi: vägen mot ett mer innovativt, resurseffektivt och konkurrenskraftigt Europa (den 20 februari), med kommissionsledamot Virginijus Sinkevičius, den interparlamentariska konferensen om demokrati i Europa: hur parlamentariker kan bidra till att skydda och stärka demokratin och rättsstatsprincipen (den 18–19 juni), med kommissionsledamot Didier Reynders, den interparlamentariska konferensens skattesymposium om framtidens beskattning i EU: utmaningar och nödvändiga förändringar (den 24–25 oktober), med ett avslutande anförande av verkställande vice ordförande Valdis Dombrovskis den första dagen och ett inledningsanförande av kommissionsledamot Paolo Gentiloni den andra dagen, den interparlamentariska konferensen om stabilitet, ekonomisk samordning och styrning i EU (den 26–27 oktober 2023), med ett videomeddelande från verkställande vice ordförande Maroš Šefcovic.

¹¹⁹ Det interparlamentariska utskottssammanträdet om barn i hjärtat av Europa: barngarantin två år (den 28 juni), med vice ordförande Dubravka Šuica, det interparlamentariska utskottssammanträdet om sammanhållningspolitikens framtid: möjligheter, utmaningar och nästa steg (den 7 november), med kommissionsledamot Elisa Ferreira, det interparlamentariska utskottssammanträdet om situationen för rättsstatsprincipen i EU (den 4 december), med ett videomeddelande från kommissionsledamot Didier Reynders.

¹²⁰ [Slutsatser antagna vid Cosacs 69:e sammanträde](#) och [slutsatser antagna vid Cosacs 70:e sammanträde](#) (på engelska och franska).

¹²¹ [Bidrag antaget vid Cosacs 69:e sammanträde](#) och [bidrag antaget vid Cosacs 70:e sammanträde](#) (på engelska och franska).

¹²² [Kommissionens svar på det bidrag som antogs vid Cosacs 69:e sammanträde \(bilaga\)](#) och [kommissionens svar på det bidrag som antogs vid Cosacs 70:e sammanträde \(bilaga\)](#) (endast på engelska).

plenarsammanträdet 2022 bekräftade att de var användbara, eftersom de möjliggjorde lägliga och detaljerade diskussioner om konkreta EU-initiativ.

Kommissionen företrädde av en av sina ledamöter vid tre av de fyra ovannämnda mötena. I ett förinspelat videomeddelande under Cosacs 69:e plenarsammanträde i Stockholm framhävde ordförande Ursula von der Leyen kommissionens samarbete med de nationella parlamenten. Kommissionsledamot Ylva Johansson deltog i det första ordförandemötet (personligen) och i Cosacs 70:e plenarsammanträde (via videolänk) för att diskutera organiserad brottslighet och migrations- och asylpakten.

Bortsett från dessa frågor och den traditionella inriktningen på prioriteringarna för respektive ordförandeskap i Europeiska unionens råd var andra frågor som togs upp under dessa möten situationen i Ukraina och dess framtid i EU (vid tre av de fyra mötena, varje gång med deltagande av Ivanna Klympush-Tsintsadze, ordförande för det ukrainska parlamentets utskott för Ukrainas integration i EU), 30 år av den inre marknaden, energikrisen, den gröna omställningen, det öppna strategiska oberoendet och förbindelserna med Latinamerika samt situationen i Israel och Gazaremsan efter Hamas terroristattacker mot Israel den 7 oktober 2024.

6. DE REGIONALA PARLAMENTENS ROLL

De regionala parlamenten bidrar indirekt till kommissionens förbindelser med de nationella parlamenten. Enligt protokoll nr 2 ska de nationella parlamenten när de genomför subsidiaritetsprövningar av förslag till EU-rättsakter i syfte att utfärda motiverade yttranden i förekommande fall samråda med de regionala parlament som har lagstiftande befogenheter.

Ledamöter av de regionala parlamenten är också representerade i Europeiska regionkommittén, som genomför övervakningsaktiviteter via nätverket för övervakning av subsidiaritetsprincipen och sin onlineplattform, som är utformad för att göra det lättare för regionala parlament som har lagstiftande befogenheter att delta i mekanismen för tidig varning när det gäller subsidiaritet (Regpex)¹²³.

Även om direkt interaktion mellan kommissionen och de regionala parlamenten inte uttryckligen nämns i fördragen, beaktar kommissionen deras bidrag och besvarar dem. Färre regionala parlament¹²⁴ lämnade in färre resolutioner till kommissionen än under tidigare år: 32 resolutioner 2023 jämfört med 72 under 2022, 50 under 2021 och 33 under 2020. Dessa gällde olika frågor, såsom Bryssel förklaringen från de tyskspråkiga regionala parlamenten, erkännandet av holodomor som folkmord, den cirkulära ekonomin, mänskliga rättigheter, konferensen om Europas framtid, kryptovalutor, Europaåret för ungdomar, humanitärt samarbete, långfredagsavtalet och katalanskans ställning i EU. Ungefär en tredjedel av bidragen rörde bestämda kommissionsförslag¹²⁵, och i åtta av dem uttrycktes ingående farhågor om subsidiariteten. Andra deltog i kommissionens offentliga samråd, även om denna kanal hittills endast har använts aktivt av ett regionalt parlament som inkom med svar på flera offentliga samråd som kommissionen

¹²³ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>. Mer information om Europeiska regionkommitténs verksamhet i samband med subsidiaritetsprövningen finns i avsnitt 2.4.

¹²⁴ De regionala parlamenten i Flandern (Belgien), Bayern och Baden-Württemberg (Tyskland), Balearerna och Baskien (Spanien) och Oberösterreich samt delstatsparlamentet i Wien (Österrike), Europeiska talmanskonferensen för de regionala parlamenten i Tyskland och Österrike, regionfullmäktige i Sydtyrolen, parlamentet för Belgiens tyskspråkiga gemenskap tillsammans med Tysklands *Bundestag* och *Bundesrat* samt Österrikes *Bundesrat* och talmanskonferensen för de regionala parlamenten i Österrike. Bayerns delstatsparlament utarbetade nästan hälften av dessa resolutioner (fjorton stycken). Andra särskilt aktiva regionala parlament var Baskien (fem resolutioner), Balearerna (fyra resolutioner) och Baden-Württemberg (tre resolutioner).

¹²⁵ COM(2022) 542 final, COM(2022) 720 final, COM(2023) 31 final, COM(2023) 128 final, COM(2023) 185 final, COM(2023) 234 final, COM(2023) 242 final, COM(2023) 335 final, COM(2023) 411 final, COM(2023) 414 final, COM(2023) 415 final och COM(2023) 528 final.

inlett¹²⁶. Ett regionalt parlament använde en annan kanal och inkom med tre yttranden via sitt nationella parlament¹²⁷.

7. SLUTSATSER

Jämfört med de tidigare åren under denna kommissions mandatperiod ökade de nationella parlamentens verksamhet totalt sett under 2023 i den skriftliga och muntliga dialogen och i deras övervakning av respekten för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna för att säkerställa att EU-åtgärder endast vidtas när det är nödvändigt och endast i den utsträckning som krävs. Det totala antalet yttranden (inklusive motiverade yttranden) ökade till 402 under 2023, jämfört med 355 under 2022 och 360 under 2021.

Detta var första gången sedan 2008 som kommissionen fick fler yttranden under det sista hela året av sin mandatperiod än under föregående år. Jämfört med kommissionens två tidigare mandatperioder fortsatte dock den trend som framhölls redan i årsrapporten 2022, nämligen att det totala antalet yttranden från de nationella parlamenten fortsätter att minska.

De nationella parlamenten avgav fortsättningsvis avsevärt olika antal yttranden. De tio mest aktiva kamrarna avgav nästan lika stor andel yttranden som under de två föregående åren (79 %), medan antalet kammare som avgett yttranden minskade med två. Generellt sett har de nationella parlamenten traditionellt fokuserat på att kontrollera förslagets förenlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna, och detta fortsatte även under 2023.

Sammanlagt var ungefär 70 % av de nationella parlamentens yttranden inriktade på förslag som omfattades av subsidiaritetsprövning. Återstående 30 % inriktades på andra förslag (dvs. politikområden där EU har exklusiva befogenheter), på dokument som inte avser lagstiftning eller på andra frågor (genom yttranden på eget initiativ). Detta förhållande är typiskt för år med ett stort antal lagstiftningsförslag.

När det gäller förbindelserna mellan kommissionen och de regionala parlamenten minskade antalet bidrag betydligt under 2023 (32), till närmare den nivå som rådde 2020 (33), efter att ha legat som högst under de två föregående åren, 72 under 2022 och 50 under 2021).

Tematiskt förblev de nationella parlamenten inriktade på kommissionens viktigaste prioriteringar, särskilt den europeiska gröna given, en ny satsning på demokrati i Europa och främjande av vår europeiska livsstil. De pågående krigen i Ukraina och Mellanöstern innebar att det besvärliga geopolitiska sammanhanget också präglade diskussionerna i hög grad (även i interparlamentariska möten och konferenser som Cosac). Diskussioner om EU:s framtid och utvidgning samt migration och säkerhet var därför också viktiga frågor, liksom energiförsörjning och energikostnader, EU:s konkurrenskraft och öppna strategiska oberoende samt en rättvis omställning.

Huvudutvecklingen under 2023 när det gäller kontrollen av respekten för subsidiaritetsprincipen ledde till följande slutsatser som förtjänar att nämnas:

- Antalet motiverade yttranden (22) om att subsidiaritetsprincipen hade åsidosatts minskade med nästan en tredjedel jämfört med föregående år (32).
- Nästan två tredjedelar av dessa motiverade yttranden kom från två nationella parlament: båda de italienska kamrarna (9) och Sveriges riksdag (5).

¹²⁶ Bayerns delstatsparlament inkom med bidrag till sex offentliga samråd om initiativ inom en rad olika politikområden, jämfört med över tjugo föregående år.

¹²⁷ Flanderns parlament lade fram yttranden om konflikten mellan Armenien och Azerbajdzjan, Nagorno-Karabach och den väpnade konflikten i Mellanöstern. Enligt förklaring 51 till fördragen ingår Flanderns parlament i Belgiens nationella parlamentariska system. Yttranden från de regionala parlamenten översänds via sekretariatet för talmanskonferensen för parlamentariska församlingar, med adress Belgiens *Sénat/Senaat*. Kommissionen registrerade dem därför formellt som yttranden från Belgiens *Sénat/Senaat* och svarade både via senaten och direkt till det regionala parlamentet.

- Flera parlament har genomfört interna förändringar för att bättre och snabbare få information om den politiska processen på EU-nivå och uttrycka sina åsikter mer effektivt¹²⁸.
- Yttranden om kommissionens arbetsprogram används i allt högre grad på ett strategiskt sätt. Antalet yttranden som de nationella parlamenten använde för att informera EU-institutionerna om sina egna nationella prioriteringar bland de viktigaste initiativen på EU-nivå och framhäva särdrag ökade avsevärt från sex under 2022 till tio under 2023.

På samma sätt kan det också konstateras att vissa nationella parlament har börjat använda den politiska dialogen på nya sätt, exempelvis genom att reagera på den pågående diskussionen om lagstiftningsförslag inom ramen för trepartsdialoger genom yttranden – antingen enstaka eller på varandra följande yttranden från samma kammare eller ett gemensamt yttrande från flera parlament som läggs fram i ett senare skede av lagstiftningsprocessen – och genom att framhäva frågor avseende flera utkast till delegerade akter och genomförandeakter genom ett särskilt yttrande på eget initiativ. Detta illustrerar den strategiska potential och flexibilitet som dialogen mellan de nationella parlamenten och kommissionen erbjuder.

¹²⁸ Exempelvis inrättade Luxemburgs *Chambre des députés* för första gången ett utskott för EU-frågor 2023. Andra parlament genomförde interna reformer 2023 för att kunna agera mer effektivt i EU:s politiska process. Ett exempel på detta var Irlands *Seanad Éireann*, som i december 2022 inrättade ett utskott för granskning av utkast till EU-relaterade lagstiftningsinstrument.